

березень • 2014

№03 (162)

УКРАЇНИ

ВІСЬКО

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

АРМІЯ З НАРОДОМ!

УКРАЇНА ВИРОБЛЯЄ ВСЕ: І ПІСТОЛЕТИ, І ТАНКИ

Керівництво держави та Збройних Сил України відвідало 169-й навчальний центр Сухопутних військ, де вітчизняний оборонний комплекс представив зразки озброєння та бойової техніки. Відтепер те, що раніше виробляла Україна для інших держав, піде на потребу власної оборони та переозброєння українського війська.

**Виконуючий
обов'язки Президента України –
Верховного Головнокомандувача
Збройних Сил
Олександр Турчинов:**

«На превеликий жаль протягом останніх років нашу армію системно, на замовлення іншої країни знищували, роззброювали, з її лав звільняли найкращі кадри. З початком агресії проти нашої держави, зокрема окупації Криму, стала очевидною наявність серйозних проблем у Збройних Силах України. Нині армію фактично доводиться відновлювати. За короткий термін війська було приведено до стану повної бойової готовності. Сьогодні на порядку денному стоїть завдання їхнього переозброєння. В Україні є перспективні зразки зброї - від стрілецької до найсучасніших танків, і найважливіше те, що вони виробляються на наших підприємствах. Незважаючи на складну економічну ситуацію, для захисту держави уряд виділятиме необхідні кошти не тільки для утримання, але й для переоснащення наших Збройних Сил. Це стратегічне завдання, яке повинно бути виконане».

ПІДТРИМАЙ УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ!

Вітчизняні Збройні Сили щогодини відчують підтримку населення з різних регіонів України. Активна допомога, що надходить військовим з боку громадян, підприємств та організацій, неабияк піднімає бойовий дух особового складу.

У цей важкий для держави час серця тисяч наших військовослужбовців б'ються в унісон із серцями мільйонів патріотів України, готових поряд стати на захист свободи, демократії та незалежності нашої держави. Особовий склад Збройних Сил України щиро дякує всім, хто підтримує українську армію.

У межах акції «Підтримай українську армію» на початок квітня цього року від юридичних і фізичних осіб на рахунки Міністерства оборони України надійшло близько 100 млн грн. Понад 80 млн становлять грошові перекази на матеріально-технічне, решта – на медичне забезпечення нашого війська.

Зокрема, через дзвінки на єдиний **мобільний номер «565»** на потреби української армії перераховано понад 12 млн грн (усі – на матеріально-технічне забезпечення ЗС України). Крім того, на рахунки Міноборони надійшло 13,8 тис. дол. США та 16,3 тис. євро.

Як повідомили в прес-службі «МТС Україна», найбільш активними додзвонювачами виявилися абоненти центральної України (Київської, Жи-

томирської, Вінницької, Черкаської, Рівненської та Хмельницької областей) – 27 %. По 20 % від усієї суми коштів надійшло з південного сходу (Донецької, Луганської, Миколаївської, Херсонської, Одеської областей) та півночі (Полтавської, Сумської, Харківської, Чернігівської областей). Західні області (Івано-Франківська, Волинська, Тернопільська, Закарпатська, Львівська, Чернівецька) зібрали 19 % коштів.

У середині березня голова Дніпропетровської облдержадміністрації Ігор Коломойський власним коштом сплатив за паливо для військових частин оперативного командування «Південь». Це дозволило забезпечити військові частини ЗС України, які виконують завдання на Дніпропетровщині та Херсонщині, паливом на 100 %, а частини, дислоковані в південно-східному регіоні, – на 50 %. Окрім того, за дорученням заступника голови Дніпропетровщини Бориса Філатова ведеться робота щодо підбору та підготовки готельних номерів для жителів Криму, які виявлять бажання приїхати до материкової України. Свою підтримку та допомогу пропонують і самі жителі Дніпропетровщини, які звертаються до координаторів з пропозиціями прийняти до себе кримчан.

Народне плече відчули і військовики в Сумах. Одне з автотранспортних підприємств міста відвантажило у військову частину автозапчастини для ремонту техніки. А керівництво торговельного підприємства «Геркулес» з Київської області надало 27-му Сумському реактивному артилерійському полку понад 50 акумуляторних батарей типу 6-СТ-140.

Не залишаються поза увагою благодійників і чернівецькі військові. Руку допомоги протягнули керівники підприємств і ринків міста, депутати міської та районних у місті рад. Зокрема, підприємства Чернівців передали запчастини, акумулятори, паливно-мастильні матеріали, продукти харчування, одяг, засоби гігієни, медикаменти, консервацію, миючі засоби тощо.

Не залишилася осторонь й Одеса. У благодійно-патріотичній акції на підтримку Збройних Сил України взяли участь близько сотні одеситів. Військовикам однієї із частин Сухопутних військ вони передали предмети першої необхідності: теплі речі, запасні частини для автомобілів, 700 л пального, а також продукти харчування та гроші. Громадяни, які приїхали допомогти українським

військовим, не належали до жодної з політичних партій, їх усіх об'єднала любов до єдиної незалежної України.

«Дякуємо», – сказали військовослужбовці місцевого гарнізону рівненським підприємцям. Завдяки їхній допомозі відновили техніку, відремонтували кілька автомобілів, забезпечили особовий склад, закупили медикаменти тощо. Подбали в області і про сім'ї військовослужбовців з Криму, які виявляють бажання проходити службу на материковій Україні. У санаторно-курортних комплексах Рівненщини для них підготували близько 1,4 тис. місць.

Добровільні внески в розмірі майже 200 тис. грн на підтримку української армії зібрали співробітники Національного інституту раку. Деякі з них вирішили перерахувати

Активна допомога з боку громади та підприємців неабияк підвищує бойовий дух військових. П'ять гривень, які перераховуються на підтримку армії через СМС, дають змогу кожному солдату і кожному офіцеру відчутти, що з ними – уся Україна.

не тільки свій одноденний, а й місячний заробіток. Одноденну зарплату на потреби війська надали й працівники апарату Верховної Ради України. Відповідні заяви за власним бажанням вони написали, зважаючи на складну ситуацію в країні.

Голова обласної ради Кіровоградщини Олександр Чорноіваненко та голова обласного осередку Всеукраїнської громадської організації «Товариство українських офіцерів» Ігор Ковтуненко передали одній із військових частин гарнізону запчастини для військової техніки.

Опікуючись обороноздатністю країни, працівники Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в місті Луцьк вирішили перерахувати одноденний заробіток на потреби Збройних Сил та Національної гвардії України. Вони закликали інші освітні заклади й організації надати фінансову та моральну підтримку українським військовослужбовцям. Рішення перерахувати частину заробітної плати на потреби Збройних Сил України ухвалили й працівники Луцької міської ради.

З подібною ініціативою виступили працівники ремонтного житлово-комунального підприємства № 2 міста Ковель. Збройним Силам України вони віддали свій одноденний заробіток.

У Володимирі-Волинському міс-

цевий активіст Костянтин Зінкевич запропонував переобладнати колишні військові казарми, розташовані на території розформованого танкового полку, під житло для кримчан.

Шефську допомогу одній із військових частин Київщини надала Золотоніська міська рада. У користування військовикам передані сучасні цифрові засоби зв'язку.

Вантажівка з продуктами для військовослужбовців однієї з частин прибула з Вінницької області. 120 т продуктів зібрали сільськогосподарські підприємства, фермери та пересічні громадяни Оратівського району.

На заклик Батьківщини відгукнулася і Чернігівщина. Поштовики області вантажівкою передали найнеобхідніші продукти до Чернігівського міського об'єднаного військового комісаріату. Консервацію, тушонку, макарони, крупи небайдужі чернігівці приносили й приносять на спеціальні пункти збору допомоги для армії. Вони відкрилися в поштових відділеннях кожного райцентру. Кілька поштових машин уже відправлені до військових частин, дислокованих в області. Але чернігівці продовжують активно підтримувати акцію. Хтось із них, можливо, віддає останнє, розуміючи: настав час, коли допомога необхідна. Продовжують надходити гроші

і на рахунки Міністерства оборони – на медичні потреби та технічне забезпечення армії. На ці ж рахунки без вагань переказав свій одноденний або дводенний заробіток кожен з понад 3,5 тис. працівників «Укрпошти» області.

Криворізька міська організація ветеранів ВДВ надала матеріальну допомогу особовому складу однієї з аеромобільних бригад Збройних Сил України. У ці дні десантники забезпечують захист територіальної цілісності нашої країни. Ветерани ВДВ передали своїм побратимам спорядження та продукти харчування на суму понад 25 тис. грн. Ці кошти зібрали трудові колективи, приватні підприємці та мешканці Кривого Рогу.

Прикладів підтримки армії – безліч! Зазначені факти – це лише частка тієї великої допомоги, яка об'єднала всіх українців у справі захисту Вітчизни.

До того ж ця матеріально-технічна допомога населення та бізнесу нівелює бюрократичну тягину, яка виникає при мобілізаційному формуванні підрозділів і частин. Адже військова форма солдату потрібна саме сьогодні, він не мусять очікувати, поки будуть виділені кошти з бюджету та пройде тендер щодо закупівлі.

Міністерство оборони, Збройні Сили України висловлюють щирю вдячність усім небайдужим громадянам, які долучилися до благодійної акції «Підтримай Українську армію» та продовжують надавати допомогу вітчизняним Збройним Силам з метою підвищення їхньої боєготовності та зміцнення обороноздатності держави. Це зайвий раз підтверджує той факт, що армія – з народом, як і народ – з армією.

Зміст

СЕРЦЕ – ДАМІ, ЧЕСТЬ – НІКОМУ!

Semper fidelis him –
завжди вірна йому 6

ВІРНІСТЬ ПРИСЯЗИ

«Відрахований за те,
що не зрадив» 8

РЕВІЗІЯ РЕЗЕРВІВ

Ворог, начувайся... 10

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ

Захист держави
та захист державою 14

УРОКИ ІСТОРІЇ

Півострів у «подарунок» або
що означала й означає Україна
для Криму і Крим для України? 16

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

Троянський
чорноморський флот 20

ПОСТФАКТУМ

«Російське щастя» по-кримськи ... 24

КОРУПЦІЯ

Риба гниє з голови 28

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

Серед афганців був своїм 32

Найголовніша зброя –
любов до Батьківщини 34

КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА

НАТО: стовідсоткова гарантія
безпеки 38

МИРОТВОРЧИЙ ПІДРОЗДІЛ

ЛитПолУкрБриг – об'єднання
зароди безпеки 46

МИРОТВОРЧИСТЬ

ДР Конго — український внесок... 48

АРСЕНАЛ

T-64BM «Булат» 54

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Збройні сили Угорщини: від
Варшавського договору до
членства в НАТО 56

ПАРАЛІМПІАДА-2014

Сильні духом 62

8

«ВІДРАХОВАНИЙ
ЗА ТЕ, ЩО НЕ
ЗРАДИВ»

20

ТРОЯНСЬКИЙ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ
ФЛОТ

34

НАЙГОЛОВНІША
ЗБРОЯ – ЛЮБОВ
ДО БАТЬКІВЩИНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник: Міністерство оборони України
Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;
Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014
Підписано до друку: 07.04.2014 р.
Наклад: 18600
Віддруковано ТОВ «Інтер Прінт 1»

Передплатний індекс:
74101
Передплату можна
оформити в усіх поштових
відділеннях зв'язку

Свідоцтво про державну
реєстрацію:
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

Заступник головного редактора:
Андрій МИРОНЧУК.
Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.
Начальники відділів: Олександр
БІРЧЕНКО, Руслан ТКАЧУК, Володимир
КОСЕНКО, Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.
Фотокореспондент: Сергій ПОПСУЄВИЧ.
Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ, Юрій КУЗНЕЦОВ.
Кореспонденти: Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРОВА, Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНІЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформагентств і може друкувати статті, не поділяючи
поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.
Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не
повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливе лише за письмового дозволу редакції.
При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність
несе рекламодавець.

SEMPER FIDELIS НІМ — ЗАВЖДИ ВІРНА ЙОМУ

Так девіз армійської еліти – «Вірний завжди!» – перефразували три дівчини, які сказали «так» і встали на весільний рушник зі своїми обранцями. То хто ж вони ті хлопці, які заставили битися в унісон серця таких красунь? Ну звісно ж – військовослужбовці та ще й із Феодосійського окремого батальйону морської піхоти ВМС ЗС України. У надійності та вірності цих чоловіків дівчата, як і вся Україна, повністю переконалися. Попри шалений тиск з боку російських зайд у Криму ці патріоти не зрадили Батьківщині.

Морпіхи привезли своїх коханих із Феодосії до Київського центрального палацу реєстрації шлюбів. Кортеж у складі чорних «Чайок» одразу ж опинився в центрі уваги присутніх. Його зустрічали не тільки рідні, але й представники громадськості, Міністерства оборони України, чисельних телеканалів та мас-медіа.

І ось вони: старший матрос Роман Ярцев і Тетяна Яшина, матрос Олег Калінов і Оксана Бойко, матрос Вадим Гончар і Валерія Остапович. Хлопці, як і належить справжнім військовим, одягнуті в чорні однострої морських піхотинців. Стрункі, підтягнуті. У них відчувається чоловіча воля та сила й водночас юнацька відкритість душі.

СЕРЦЕ - ДАМІ, ЧЕСТЬ - НІКОМУ!

Дівчата – у білих весільних сукнях. Тендітні, красиві, щасливі. І навіть попри те, що березень не балує теплом, зігріті коханням пари не поспішають до теплої будівлі. Під блискавки фотоапаратів, веселі і щирі вітання молодята повільно піднімаються сходами. Жінки потайки витирають сльози, дівчата замріяно дивляться на закоханих. А навколо – букети, різнокольорові стрічки, повітряні кульки, сміх, радість, веселі вигуки, оплески...

– Вони цілком заслужили на таке щастя, бо вони – герої, – упевнений полковник запасу Володимир Волошин, голова Асоціації ветеранів морської піхоти України. Він прибув на це свято з побратимами та прапором громадської організації. – Не могли залишитися осторонь, адже морська піхота – це наша велика і дружна сім'я. А після подій у Криму, де наші хлопці проявили мужність та неабияку витримку, ми стали ще міцнішими.

У просторому холі Палацу молодят обступили журналісти. Запитання лунали звідусіль. Наші ж герої не губилися – згадували, розповідали. За свої щирі відповіді отримували не менш щирі побажання щастя та добра, якими закінчувалося кожне інтерв'ю.

Аж ось заповітна мить. Три пари стали на традиційний весільний рушник. Почалася урочиста церемонія одруження. Ведуча, маючи за плечима багатолітній стаж роботи, відчутно хвилюється. Вона вперше в житті розписує три пари одразу. Та ще й військових, які ще вчора, без перебільшень, знаходились у «гарячій точці». Однак попри великі хвилювання урочистості тривають. Молодята вклоняються матерям, які благословляють їх та по-українськи частують хлібом-сіллю: «На щастя! На добро!» Мить – і звучить доленосне запитання про згоду на шлюб. У відповідь – «Так!» Відлунням цього слова є романтична мелодія, яка заповнює залу. А потім – розпис у книзі реєстрації, вітальні поцілунки, келихи шампанського, щирі поздоровлення...

– Ви з честю виконали свій обов'язок, – від імені виконуючого обов'язки Міністра оборони України генерал-полковника Михайла Коваля морських піхотинців та їхніх молодих дружин вітає заступник Міністра оборони України Петро Мехед. – Радий бачити поруч з вами чарівних супутниць вашого життя. Вітаю і вас, дівчата! Ви обрали справжніх воїнів,

справжніх чоловіків. Бажаю вам чистого неба над головою та процвітання вам і вашим майбутнім дітям у незалежній Україні!

На виході з Палацу молодожонів чекав сюрприз: їх гучно зустріли побратими з Феодосійського окремого батальйону. Морпіхи вручили квіти. У небо злетіли жовто-сині кульки. Грянув військовий оркестр. Пролунало: «Гірко!» Одружені та щасливі військові разом зі своїми молодими дружинами випустили у весняне блакитне небо білих голубів. Воістину символічна картина, коли військові випускають у небо цих птахів миру. Спускаючись сходами, морпіхи підхопили на руки своїх молодих дружин. «От так і мене колись мій Василь носив!» – витираючи сльози, згадує якась бабуся, яка стала випадковим свідком цього молодечького щастя.

А тим часом на щасливих молодят чекає медовий місяць у три дні у військовому санаторії – саме такий подарунок зробило трьом подружнім парам рідне військове відомство в непростий для країни час. Попере-

ду в морпіхів – формування нового батальйону морської піхоти, нові випробування долі. Та головне, що вони будуть разом зі своїми чарівними дружинами. «Куди ти, туди і я», – якось сказала тоді ще наречена Оксана Бойко Олегу Калінову. Такі ж слова, почуті від Тетяни Яшиної і Валерії Остапович, робили сильнішими і Романа Ярцева, і Вадима Гончара.

– У зв'язку з останніми подіями на півострові було важко. Та нас підтримував надійний тил – наші дівчата. Дзвонили, приходили. Це допомогло з честю пройти випробування, які випали на долю, – підтверджує Вадим Гончар.

Сьогодні хлопці дякують Міністерству оборони України, своїм командирам, активістам, громадським організаціям, бізнесменам за влаштування такого незабутнього для них урочистого дійства. Україна ж завдячує їм за відданість і мужність. Тож побажаємо цим героїським родинам щастя, миру і побільше дітей.

Руслан ТКАЧУК
Фото Сергія ПОПСУЄВИЧА

КУРСАНТ АКАДЕМІЇ ВМС, СУМЧАНИН ОЛЕКСІЙ ХАРЧЕНКО: «ВІДРАХОВАНІЙ ЗА

Серед курсантів, які виконали Гімн України після того, як над Академією Військово-Морських Сил підняли російський прапор, і випускник Сумського військового ліцею Олексій Харченко

Відео, зняте на «урочистостях» в Академії Військово-Морських Сил імені Нахімова в Севастополі, миттєво стало «зіркою» інтернет-простору. Після назви ролика «Чорний день Академії ВМС» хтось завбачливо дописав: «Дивитись до кінця!»

Справді, перші кадри справляють гнітюче враження. На окупованій території Криму, у Севастополі, нові «господарі» на плацу вишикували склад Академії. Звучить наказ спустити Державний прапор України та прапор Військово-Морських Сил України. У курсанта, якому випала така «честь», – сльози на очах, тремтять руки. За мить над навчальним закладом підіймається російський триколон і військово-морський Андріївський стяг РФ. А заступник головнокомандувача військово-морським флотом Росії повідомляє, що розпорядженням президента РФ відтепер Академія стає Чорноморським вищим військово-морським училищем.

Проте «свято» не відбулося. У ці хвилини група курсантів, які відмовились брати участь у цьому заході, виходять і співають Гімн України. А, виконавши його, віддають честь і повертаються в приміщення корпусу. Прекрасне видовище, яке запалило безліч сердець почуттям патріотизму, гордості за свій незламний народ і надією в ці важкі для України часи.

«Заради цих відеокадрів я готовий навіть змиритися з “падінням” Академії, – написав у соціальній мережі Facebook керівник Центру військово-політичних досліджень Дмитро Тимчук. – Запланована зрада відбулася, російський прапор піднято, але останні кадри цієї жалюгідної сцени воістину величні. Пацани в українській військовій формі дали урок офіцерської честі своїм учителям – старшим офіцерам. І я вкотре захоплююсь Україною».

Курсанти виконують Гімн України. Олексій – у першому ряду (другий зліва)

Серед цих сміливців, яких усього близько тридцяти чоловік, – двадцятирічний Олексій Харченко, сумчанин, випускник Кадетського корпусу (на той час ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою) 2011 року.

«ЩО ЗА ЦИРК?»

У родині Олексія моряків не було. Його мама працює медичною сестрою в обласній дитячій лікарні, батько – зварювальником на приватному підприємстві, але кораблями хлопець мав з дитинства, з паперу виготовляв макети різної військової техніки. Навчався в сумській школі № 22, найбільше захоплювався історією та географією.

Далі, за його словами, «для перевірки характеру» був Сумський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою імені Харитоненка. «Саме там я зрозумів, що таке справжня чоловіча дружба», – говорить юнак. А потім – омріяна Севастопольська академія, для вступу до якої довелося пройти досить жорсткий відбір. Факультет – «Озброєння», майбутня спеціаль-

ність – «Противоводні міни і торпедне озброєння». Навчатися подобалось, особливо запам'яталася практика в Італії, де юнак служив на військових кораблях. Майбутнє здавалось цілком визначеним, аж

ТЕ, ЩО НЕ ЗРАДИВ»

поки в плани курсантів не втрутилися політики сусідньої держави.

«З початком подій у Криму в нашому навчальному закладі ввели посилену охорону, додаткове патрулювання. Чого чекати далі – не знали. І ось уже за добу після проведення, так званого, референдуму настав той самий день. Коли нам повідомили, що український прапор будуть спускати, а російський піднімуть, ми до останнього не вірили, – розповідає Олексій. – О п'ятій вечора сказали вишикуватися на плацу. Для тих, хто продовжить навчання в цьому закладі, явка обов'язкова, для інших – за бажанням. Ми з товаришами вирішили не виходити з усіма, а вийти окремо, подивитись востаннє на свій прапор над Академією і проспівати Гімн України. Це рішення виникло якось спонтанно. Ми хотіли показати, що не збираємось зраджувати свою країну, що не всі хочуть служити під триколомом.

Коли все почалось і стали спускати український прапор, втриматися від сліз було неможливо, дуже боляче. Але ми почали співати Гімн України, незважаючи на те, що нас тут же почали «глушити» оркес-

тром. Згодом старший офіцер нам сказав: «Що за цирк ви влаштували?» Відповіли просто: «Ми виконали Гімн своєї держави». Після цього нас уже не чіпали.

Загалом, серед курсантів рішення розділилися у співвідношенні приблизно п'ятдесят на п'ятдесят. Хлопці з материкової України здебільшого вирішили продовжити навчання в українських вишах; кримчани, у яких на півострові родичі та житло, переважно залишаються під юрисдикцією РФ. Утім, і перші, і другі пообіцяли ніколи не ворогувати і дружити так само, як і раніше.

ДВІЧІ ПРИСЯГУ НЕ ДАЮТЬ

Те, що наступного дня завдяки миттєво поширеному відео вони стануть справжніми героями, юнаки навіть уявити не могли. На своїй сторінці в соціальній мережі Олексій, який нині навчається на третьому курсі, поставив статус: «Відрахований з Академії ВМС за те, що не зрадив українському народові». Керівництво Міністерства оборони обіцяє, що курсанти зможуть довідатися в інших вітчизняних вишах, зокрема, Одеській національній морській академії.

Імпонує щирість і відкритість Альоши. Ані трохи не намагаючись виглядати героєм, він щиро зізнається: Коли дізнався про зміни,

Олена Харченко, мама:

«Скажу відверто, ми з чоловіком навіть посивіли за ці дні. З чотирьох років Альоша просто живе морем, після Сумського ліцею у нього жодних сумнівів не було – лише Севастопольська академія. Коли приїздив у Суми на канікули – гуляв містом у морській формі. І ось тепер боїмося, щоб дітям не підрізали крила на півдорозі.

Вчинок його я розумію – він завжди має чітку життєву позицію, цілеспрямовану вдачу і по-хорошому впертий, такий чоловічий характер. До речі, у Кадетському корпусі тепер хоче навчатися і наш молодший син, аби стати згодом морським піхотинцем. Дуже хочеться, щоб мрії моїх дітей, як і всіх юних українців, збулись».

розвіялись сподівання, що можна буде довідатися у своєму виші, були моменти і розгубленості, і сумував». Паралельно на юних курсантів неабияк тиснули старші офіцери, обіцяючи, що в російському навчальному закладі на них очікує висока стипендія, посилене харчування, а після його закінчення – блискуча кар'єра.

«Все вирішилось в один момент. Я саме був у своєму класі, і на очі мені потрапив Статут Військово-Морських Сил. Відкрив його, і перше, що побачив, – текст присяги. Ми її приймали на першому курсі, це був урочистий момент. Там є такі слова: «Урочисто клянусь служити українському народу, захищати територіальну цілісність держави, ніколи не зраджувати інтересів співвітчизників». І в цей момент я якось по-особливому глибоко зрозумів – присязі не зраджують», – пригадує Олексій. До речі, у Севастополі він зустрів і своє кохання. «Вікторія вже сказала, що поїде зі мною, незважаючи на те, що в Криму залишаються її рідні», – говорить Альоша.

Улюблена книга юнака – «Сто великих». У майбутньому мріє створити дружну люблячу родину. А життєвим його принципом, як сказав Олексій, став девіз Сумського кадетського корпусу: «Душу – Богу, серце – дамі, життя – Вітчизні, честь – нікому!»

Ірина ВЕРТИКОВА

ВОРОГ, НАЧУВАЙСЯ...

У стислі терміни

Для недопущення вторгнення військ «братньої» держави на материкову частину України оголошено часткову мобілізацію. За планом вона триватиме в декілька етапів. Під час першого призивають тих, хто вже відслужив, та добровольців: офіцерів і сержантів запасу потрібних військово-облікових спеціальностей. Зокрема, операторів-навідників, водіїв бойових машин, снайперів тощо. Саме ці посади в першу чергу комплектуються резервістами. Другий етап передбачає добір і офіцерів, і рядових у необхідній кількості. Загалом, до 1 травня планується призвати 20 тис. добровольців до лав українського війська та 20 тис.

осіб до Національної гвардії, а також привести Збройні Сили України в повну бойову готовність. Разом із тим, за словами секретаря Ради національної безпеки і оборони України Андрія Парубія, широкомасштабні заходи для здійснення мобілізації в найкоротші терміни вже відбуваються.

У ході подальших етапів економіка й усі органи влади перейдуть на функціонування в умовах особливого періоду: держпідприємства, насамперед оборонні, працюватимуть без вихідних, приватні структури виконуватимуть військові замовлення, а Збройні Сили України та інші військові формування миттєво візьмуть курс на організацію і штати воєнного часу. Тоді й призватимуть усіх інших, але це означа-

тиме вже, що війна в розпалі і попередньо зібрані резерви вичерпуються.

А поки суверенітет і незалежність України захищатимуть безпосередньо військовослужбовці, відмобілізовані резервісти та військовозобов'язані, викликані на збори.

За потреби — стрілятиму

Із 17 березня 2014 року відповідно до Указу Президента України «Про часткову мобілізацію» у плановому порядку та у визначені терміни відбувається призов військовозобов'язаних громадян України, розконсервовується техніка, проводяться навчання тощо. Бажаючих відповісти агресору зі зброєю

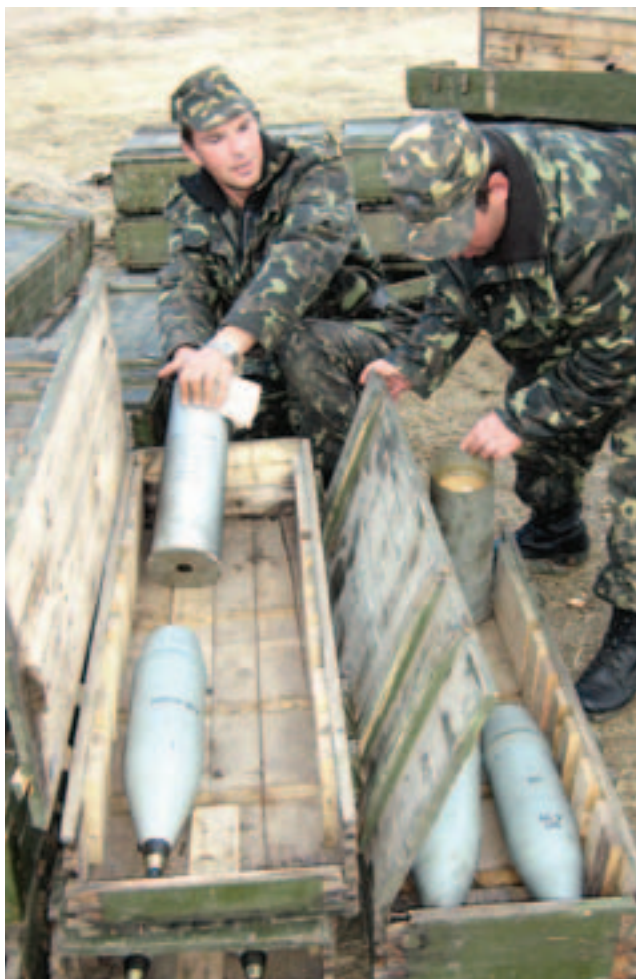
Революція гідності змінила не лише свідомість українців, а й вплинула на поведінку сусідів на ближніх і дальніх кордонах. Нахабна ж окупація Криму визначила вартість риторики про «братство» слов'янських народів та перевірила на патріотизм кожного українця. Вторгнення на територію півострова російських військ спонукало понад 50 тисяч добровольців звернутися до військкоматів. Вперше за часів незалежності не військові відшукували призовників, а всі здатні тримати зброю добровільно вступили до війська.

в руках більш ніж достатньо. Тому обрати кращих із кращих — є з кого.

— Ми мобілізуємо людей різних професій згідно з бойовим розкладом і планом мобілізації тієї чи іншої частини, — розповів військовий комісар Київського міського військового комісаріату полковник Володимир Кидонь, — а їхня кількість — військова таємниця.

Уже зараз тривають навчання з відмобілізованими у військах. Навчання — безпрецедентні і за масштабами, і за завданнями. За необхідності саме ці військовослужбовці не лише доповнять армійські підрозділи, а й стануть другим ешелоном оборони.

У цивільному житті слюсар 4-го розряду Юрій Ралько працює на державному підприємстві. На період зборів військовозобов'язаних робоче місце за ним зберігається законно. Під час строкової служби в Деснянському навчальному центрі він командував танком. Підготовку має відмінну. Разом з екіпажем виконав навчальні стрільби, пройшов злагодження й готовий до завдань.

Призивають тих, хто вже відслужив, та добровольців: операторів-навідників, водіїв бойових машин, снайперів тощо.

Добровольці із активістів Самооборони Майдану свій вибір уже зробили: вони інтенсивно навчаються військовій справі.

— Коли прийшла повістка, рідні розхвилювалися, а я із вибором не вагався. Сьогоднішня моя робота — захищати Україну. І я готовий, як ніколи, — упевнений Юрій, — адже якщо Батьківщина в небезпеці, то її треба захищати.

Старший сержант Микола Тетюха — зв'язківець. Строкову служив у Мукачевому, на Закарпатті. Командував відділенням зв'язку. На полігоні вже другий тиждень. Він, як і більшість його теперішніх колег, до військкомату прибув не за повісткою, а за велінням серця.

— Хоча весняно-польові роботи в розпалі, удома не всидів. Вторгнення російських військових у Крим та проведення ними сепаратистських спецоперацій на східних кордонах нашої держави змушують встати на захист рідної землі, — говорить Микола. — Ми всі раніше служили й швидко згадали військові навички. А після злагодження — до бою готові. Зрозуміло, що проблемні стосунки з Росією мають вирішуватись політичним шляхом, але за потреби — стрілятиму!

За викликом командира

На відміну від військовозобов'язаних, які йдуть до військкоматів і розподіляються по частинах, резервісти прибувають туди, де служать у резерві, за викликом командира.

Метою служби в резерві є підготовка громадян для комплектування Збройних Сил України на особливий період. Її ввели в українське військо з 2006 року. Але на запровадження та кількість кандидатів впливало ресурсне забезпечення. Наприклад, минулого року фінансування напрямку дозволило збільшити кількість резервістів на 500 чоловік і сьогодні їхня загальна чисельність у Збройних Силах України становить усього 2 тис.

Найбільш популярні серед бажаючих служити в резерві — висомобільні десантні війська та частини спеціального призначення.

— Проблем із відбором у нас не виникає. Досить високий конкурс надає змогу обрати найкращих, — стверджує командир 95-ї окремої аеромобільної бригади полковник Михайло Забродський.

— Маючи базові навички, резервіст періодично вдосконалюється, а під час навчань виявляє старанність і наполегливість іноді вищі, ніж у військовослужбовців за контрактом.

Сьогодні всі його резервісти готові до виконання бойових завдань у складі бригади.

Що ж приваблює резервістів у службі? Для більшості — це реальність захистити Батьківщину, реальність бойових завдань, реальність єднання народної волі заради перемоги.

— Тут справжнє життя. Відчуваєш, що потрібен своєму народові, своїй Вітчизні, — стверджує розвідник Олексій Селіванов.

У військовий резерв набирають рядових віком до 40 років, сержантів — до 45-ти, молодших офіцерів — до 50-ти, майорів та підполковників — до 55-ти, полковників та генералів — до 60-ти.

17 березня Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо служби у військовому резерві» Верховна Рада України ухвалила зміни до чотирьох основних законів, які визначають порядок захисту держави.

— Вони забезпечать подальший

розвиток служби у військовому резерві, – переконаний начальник відділу впровадження служби в резерві Головного управління оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу Збройних Сил України полковник Михайло Щербина. – Найбільш значимими змінами є надання права вступати до резерву жінкам та юнакам, які не служили у війську, і прирівняння служби в резерві до строкової військової служби.

За велінням серця

Неочікуване нахабство Росії з анексією Криму змусило народних обранців терміново внести зміни до законів України, які визначають порядок захисту суверенітету та незалежності держави. Один із них – Закон «Про Національну гвардію України». Разом із ліквідацією внутрішніх військ в Україні створюється нове військове формування чисельністю 60 тис. осіб, підпорядковане Міністерству внутрішніх справ України.

Національна гвардія спільно зі Збройними Силами України братиме участь у відсічі збройної агресії проти країни та виконуватиме

завдання територіальної оборони. Але реагуватиме на сучасні виклики швидше військових, оскільки її спрямування до місць застосування не потребує згоди парламенту. У цьому її найголовніша відмінність, яка надає керівництву держави можливість швидко й ефективно відповісти на спроби дестабілізації ситуації в країні.

У військовозобов'язаних тепер з'явився вибір: отримавши повістку, йти до військкомату або добровольцем до Національної гвардії.

Умови служби фактично однакові, як і грошове забезпечення. Добровольці в Національній гвардії отримуватимуть, як і резервісти в Збройних Силах, від 1 850 до 3 700 грн.

Згідно з останніми змінами в законах України, на час навчальних зборів за резервістами зберігатимуться робочі місця і середній місячний заробіток, за підприємцями, які перебувають на службі, – їхній бізнес.

Добровольці із активістів Самооборони Майдану свій вибір уже зробили. Майбутні гвардійці-резервісти інтенсивно навчаються військовій справі. У селищі Нові Петрівці поблизу Києва тривають вій-

ськові збори із заняттями з вогневої, тактичної та фізичної підготовки.

Головними завданнями сьогодні є якісна підготовка добровольців до захисту держави в найкоротші терміни та комплектування підрозділів Національної гвардії військовою технікою, зокрема найсучаснішим БТР-4Е.

Як би там не було, а загроза Росії зробила неможливе: військово-службовці внутрішніх військ та самооборонівці Майдану, які донедавна стояли по різні боки барикад, сьогодні – пліч-о-пліч, аби захистити Батьківщину. Більше того, офіцери внутрішніх військ нині навчають самооборонівців, які вступили до лав Національної гвардії, усім тонкощам професійної справи, ну а стосовно волі до перемоги та прагнення справедливості, то останнім цього не позичати.

Де правда – там і сила

Через вік або здоров'я деякі добровольці отримали відмову. Та захист Батьківщини не визнає обмежень. Тож ці патріоти об'єднуються в народні дружини. За словами одного із них, зустрічати «зелених чоловічків» краще не поодиночці, а мобілізованими групами, які мають хоча б мінімальні навички і розуміння, як вести сучасну війну.

Оцінюючи здатність українського війська протистояти російським окупантам, військові експерти називають різні цифри та прогнози. За їхніми судженнями, потенціал військовозобов'язаних в Україні може сягати від 800 тис. до 3,5 млн.

Одні роблять акцент на резерві офіцерів, звільнених з армійських лав за часів незалежності, враховуючи майже мільйонне військове угруповання, успадковане від СРСР у 1991 році. Інші надають привілей бойовому досвіду тисяч українців, учасників бойових дій в Афганістані й інших військових конфліктів.

Головна ж перевага українців – у готовності кожного захищати свою землю, свою родину, своє майбутнє. У цьому – наша Правда! У цьому – наша Сила! У цьому – наша Перемога!

Володимир КОСЕНКО

ЗАХИСТ ДЕРЖАВИ ТА

Незалежність і цілісність держави можливо відстояти лише зі зброєю в руках. 17 березня Верховна Рада затвердила Указ виконуючого обов'язки Президента України Олександра Турчинова «Про часткову мобілізацію». Чинне законодавство потребувало негайного врегулювання у зв'язку із ситуацією, що склалася. Тож відповідні зміни і доповнення внесені ще в чотири закони України: «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та «Про військовий обов'язок і військову службу».

РОБОТА, ЗАРПЛАТА ТА ПЕНСІЯ

Закон України № 1127-VII «Про внесення змін до деяких законів України щодо служби у військовому резерві» визначає порядок проходження служби, встановлює правовий статус резервіста і вимоги до проходження служби.

Законом поширено права, обов'язки й обмеження військовослужбовців і резервістів; встановлено обов'язок складання резервістами Військової присяги; зобов'язано підприємства, установи й організації сприяти працівникам, які проходять службу у військовому резерві, та своєчасно направляти їх до військових частин.

Документ визначає порядок виклику і прибуття резервістів до військової частини. Згідно із законом, «громадяни (крім тих, які проходять службу у військовому резерві) зобов'язані з'явитися до військових частин або на збірні пункти військових комісаріатів у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях)», у строки, визначені командирами військових частин, в яких вони проходять службу у військовому резерві.

Призвані на збори військовозобов'язані та резервісти, які виконують обов'язки служби у військовому резерві, забезпечуються матеріальними засобами в порядку і розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Закон та Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві зобов'язують роботодавців усіх форм власності зберігати за співробітниками, які проходять військову службу за мобілізації, робоче місце, посаду і середню зарплату, але не більше ніж на один рік. Отримавши повістку, у найближчий робочий день працівник повідомляє керівника підприємства про призов і дату від'їзду на навчання чи збори, пише заяву і надає повістку у відділ кадрів. Виплата грошей мобілізованому здійснюється за рахунок Держбюджету (ст. 29 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»).

У постанові Кабінету Міністрів України № 1644 уточнюється: платити ці гроші компанія, а держава зобов'язується їх відшкодувати. До від'їзду мобілізовані отримують зарплату за відпрацьований час плюс середню зарплату за перші 15 днів зборів. Надалі протягом усього періоду зборів вони отримують середню зарплату в терміни, встановлені в компанії. Мобілізованим приватним підприємцям на час виконання службових обов'язків державну реєстрацію діяльності не припиняють.

Прийняті зміни захищають і пенсіонерів із числа військовослужбовців. У разі мобілізації колишніх військовослужбовців, призначена раніше пенсія перераховуватиметься з урахуванням додаткової вислуги років. Якщо ж нова пенсія виявиться нижчою, їм виплачуватиметься та, яка була до призову.

ЗАХИСТ ДЕРЖАВОЮ

ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНІ ТА РЕЗЕРВІСТИ

Обов'язки громадян щодо здійснення мобілізаційних заходів визначає Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

Стаття 22 Закону вимагає від військовозобов'язаних з'явитися за викликом до військових комісаріатів для обліку та визначення призначення на военний час.

У ході мобілізації та переведення Збройних Сил України, інших військових формувань на штати воєнного часу громадяни, крім резервістів, зобов'язані з'явитися на збірні пункти в строки, зазначені в отриманих мобілізаційних повістках.

Громадянам, які перебувають на військовому обліку, з моменту оголошення мобілізації зміна місця проживання без дозволу уповноваженої посадової особи забороняється.

Права та обов'язки військовозобов'язаних під час зборів та резервістів установлюються Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу» та іншими нормативно-правовими актами.

Якщо військовозобов'язаний чи резервіст під час зборів захворів і продовжує хворіти після їх закінчення, за ним зберігаються місце роботи і займана посада, а з дня закінчення зборів, у разі тимчасової непрацездатності, замість заробітної плати виплачується допомога по тимчасовій непрацездатності.

Військовозобов'язаним, які на день призову на збори не працюють, на весь період зборів та резервістам із числа непрацюючих на весь термін виконання ними обов'язків служби, включаючи час проїзду до військової частини і у зворотному напрямку, виплачується грошове забезпечення в розмірі мінімальної заробітної плати.

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ЗА КОНТРАКТОМ

На військову службу за контрактом приймаються громадяни, які пройшли професійно-психологічний відбір і відповідають установленим статтею 20 Закону вимогам проходження військової служби.

Відповідно до статті 21 Закону громадяни України для виконання обов'язків, пов'язаних із взяттям на військовий облік, призовом або прийняттям на військову службу, а також особи, які направляються районними (міськими) військовими комісаріатами на медичний огляд (медичне обстеження в амбулаторних чи стаціонарних умовах), лікування, звільняються від роботи на час, необхідний для виконання зазначених обов'язків та перебування в лікувальному закладі охорони здоров'я, зі

збереженням за ними місця роботи, займаної посади і середньої заробітної плати.

Перевезення громадян, прийнятих на військову службу за контрактом, до місця служби здійснюються за рахунок коштів, передбачених у Держбюджеті на утримання Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до Закону здійснюють керівництво відповідними військовими формуваннями, де проходять військову службу військовослужбовці.

Порядок проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, питання, пов'язані з проходженням такої служби під час виконання громадянами військового обов'язку в запасі, регулюються Положенням про проходження громадянами військової служби у Збройних Силах України, затвердженим Указом Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153.

З громадянами, які добровільно вступають на військову службу, укладається контракт про проходження військової служби, в якому, серед іншого, визначаються права й обов'язки та термін дії контракту.

Олександр КАЛЮЖНЯК

ПІВОСТРІВ У «ПОДАРУНОК» АБО ЩО ОЗНАЧАЛА Й ОЗНАЧАЄ УКРАЇНА ДЛЯ КРИМУ І КРИМ ДЛЯ УКРАЇНИ?

Далекий 1994 рік. Крим. Увечері біля вогнища зібралася група туристів – українці, росіяни, білоруси, грузини. Усі були втомлені, проте в доброму гуморі, адже підкорили мальовничу гору Ай-Петрі, тож ділилися враженнями, знайомилися ближче. Коли черга дійшла до мене, я коротко представився: «Старший лейтенант, журналіст із Києва». Говорив рідною українською. Та якою було несподіванкою, коли мирну і спокійну розповідь обірвало різке провокаційне запитання: «Севастополь – русский город?» Виникла неприємна пауза. Усі напружено дивилися на мене, чекаючи на відповідь. У моїй свідомості чомусь промайнули відеокадри з київської прес-конференції литовського посла, приуроченої кривавій війні в Чечні. Отож я ледь стримався, аби не випалити: «Ви приїжджаєте до нас відпочивати. Вас радо зустрічають. Вітають привітними посмішками. Зичать здоров'я. Інакше кажучи, ви почуваетесь тут затишно, немов удома. Однак цього для вас, виявляється, замало? Вам потрібні провокації?! Невже хочеться другої Чечні?!» У той час очі жінки, яка задала питання, уперто свердлили мене. Вона приїхала з далекої Тюмені, де на той час працював і мій двоюрідний брат. Поруч у піску копирсалися два її маленькі синочки. По-дитячому безтурботний погляд одного з них я зловив на собі – від того стало тепліше на душі. Тож відповів примирливо: «Лєвова частка населення Севастополя – росіяни. Це правда. Однак місто знаходиться в Криму, на українській землі, і це треба поважати. Так, як ми, українці, поважаємо суверенітет будь-якої іншої країни». Схоже, така відповідь влаштувала більшість, адже дискусія на цьому одразу і закінчилась. Пізніше із задоволенням помітив, що моя українська вже нікого не дратує. А згодом нас з дружиною гостинно запросили на спільну вечерю...

Сьогодні нам знову задали те ж саме запитання: «Севастополь – русский город?» І навіть більше: «Крым –

русский?» І не чекаючи, що скажемо, самі без жодних вагань дали відповідь: «Да!!!» Російський Президент Володимир Путін з приводу анексії півострова був безапеляційним: «Чтобы понять, почему был сделан именно такой выбор, достаточно знать историю Крыма, знать, что значила и значит Россия для Крыма и Крым для России». Ці слова зірвали бурю оплесків наближеної до влади еліти. Однак гірше те, що нестримній ейфорії піддалося багато простих росіян. І дуже мало знайшлося тих, хто задався питанням: «Що означала й означає Україна для Криму і Крим для України?»

Нинішня російська риторика з приводу півострова представляє собою гримучий мікс правди та брехні, який у цинічній формі подається за абсолютну істину. Ось приклад: «После революции большевики по разным соображениям, Бог им судья, включили в состав Украинской союзной республики значительные территории исторического юга России. Это было сделано без учёта национального состава жителей, и сегодня это современный юго-восток Украины. А в 1954 году последовало решение о передаче в её состав и Крымской области, заодно передали и Севастополь, хотя он был тогда союзного подчинения. Инициатором был лично глава Коммунистической партии Советского Союза Хрущёв... Это решение было принято с очевидными нарушениями действовавших даже тогда конституционных норм. Вопрос решили кулуарно, междусобойчиком».

У такий спосіб у проросійських ЗМІ безкінечно мусяється тема щодо подарунка Криму Україні. Однак, чи був подарунок? Півострів того часу задихався без води й електроенергії. Отож постало нагальне питання, як реорганізувати господарство, щоб у рамках бюджетів республік можливо було підняти Крим. У результаті – його передали до складу УРСР, відібравши в республіки

чорнозем'я, які межували з Курською, Смоленською, Белгородською та Воронежською областями, а Ростовській області віддали місто Таганрог. Кинувши оком на карту, і зараз у прикордонних з Україною районах легко знаходиш назви українських міст та сіл: Грайворон, Валуйки, Ровеньки, Велике Городище, Біла Берізка

Україні, аби дати воду на півострів, довелося пожертвувати тисячами гектарами своїх чорноземів.

тощо. Загалом до складу РРФСР увійшли землі з українським населенням понад 1,2 млн осіб. Отримавши чорноземи, РРФСР навзаєм вручила Україні «подарунок» – висохлий і запущений...

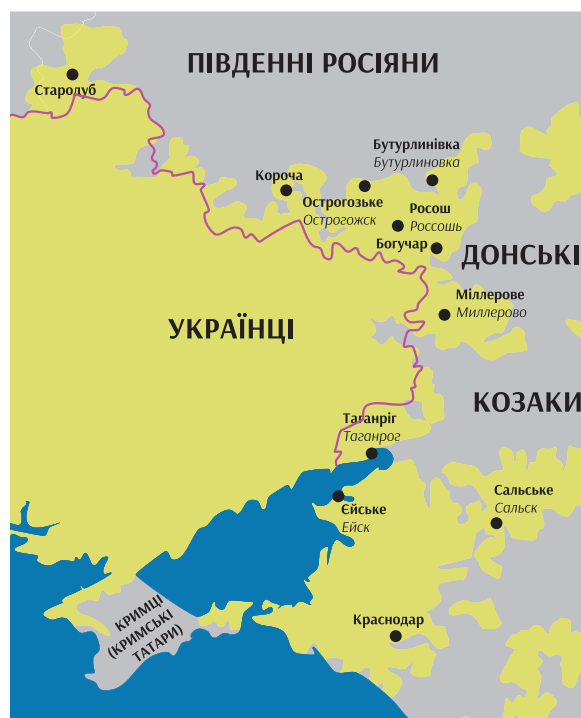
Про Крим того періоду та умови його передачі до УРСР розповідає старший науковий співробітник ВІКЦ у Сімферополі, академік УЕАН, заслужений діяч науки і техніки АР Крим Петро Вольвач у своїй роботі «60 років разом. Як Україна відбудовувала Крим після війни і депортації». Зокрема, заперечуючи «подарок Хрущова», якого деякі «знавці» виставляють не тільки симпатиком, а навіть затятим українським націоналістом, автор свідомо не використовує авторитетні джерела, вирішивши поглянути на проблему зсередини, тобто із самого Криму. У нагоді стали регіональні статистичні матеріали та кримська преса, що видавалася напередодні історичної передачі півострова. Їхній аналіз засвідчив: витоки рішення РРФСР про передачу Кримської області до складу Української РСР потрібно шукати в трагічному для півострова 1944 році.

Для Криму Велика Вітчизняна війна скінчилася весною 1944-го. Безперечно, упродовж 1941-1944 років народне господарство півострова зазнало величезних збитків, оскільки його територією двічі прокочувалися руйнівні хвилі війни. Тодішній Крим мало чим відрізнявся від інших регіонів України, Білорусії та окупованих областей Росії. Усім їм протягом тривалого часу не вдавалося досягти довоєнного рівня виробництва. Але саме в Криму економічна та соціальна ситуація в повоєнну добу виявилася надзвичайно катастрофічною. Значною мірою цьому сприяла масова депортація кримськотатарського народу, а також греків, вірменів, чехів, болгар і німців. Загальна кількість вивезеного з Криму люду сягала близько 300

тис. Якщо ж урахувати, що доросле чоловіче населення воювало на фронтах і зазнало значних втрат, півострів практично обезлюднів. Офіційна статистика свідчить: за час війни населення Криму зменшилося вдвічі – до 780 тис. осіб, а після депортації – до 500 тис. Отож усіх кримчан можна було зібрати на територіях сучасних Сімферополя та Феодосії.

Перша хвиля переселенців з глибинних областей Росії не принесла Криму бажаних результатів. Люд із лісистोї країни важко приживався в степу і не міг адаптуватися до гірської місцевості. Ще важче їм давалася вельми складна й специфічна землеробська культура. Виноград, ефіроноси, тютюн, навіть кукурудзу російські переселенці побачили в Криму вперше у своєму житті. І ось підсумок: якщо в 1940 році площа посівів на півострові становила 987,4 тис. га, то в 1950-му вона зменшилася майже на 100 тис. га. У край занедбаному стані опинилися і такі провідні галузі кримської економіки, як: садівництво, виноградарство та виноробство. Ще тоді, коли Крим був у складі РРФСР, стало зрозумілим, що в цьому складному і примхливому природно-кліматичному регіоні можуть прижитися лише люди зі степовою землеробською культурою. А отже, найрішучішим заходом у піднятті економіки могло стати переселення до Криму працьовитих українських селян. Тож користуючись своїм величезним авторитетом серед київського керівництва, Микита Хрущов умовляв українців допомогти відродженню кримської землі. «Там южане нужны, кто любит садовники, кукурузу, а не картошку», – переконував він.

Безперечно, рішення про передачу Кримської області зі складу РРФСР до УРСР було породженням ко-

Традиційне поширення українців та української мови.

Сальське
Сальск
Першу назву подано українською, а другу – офіційною мовою держави, якій це місто нині належить.

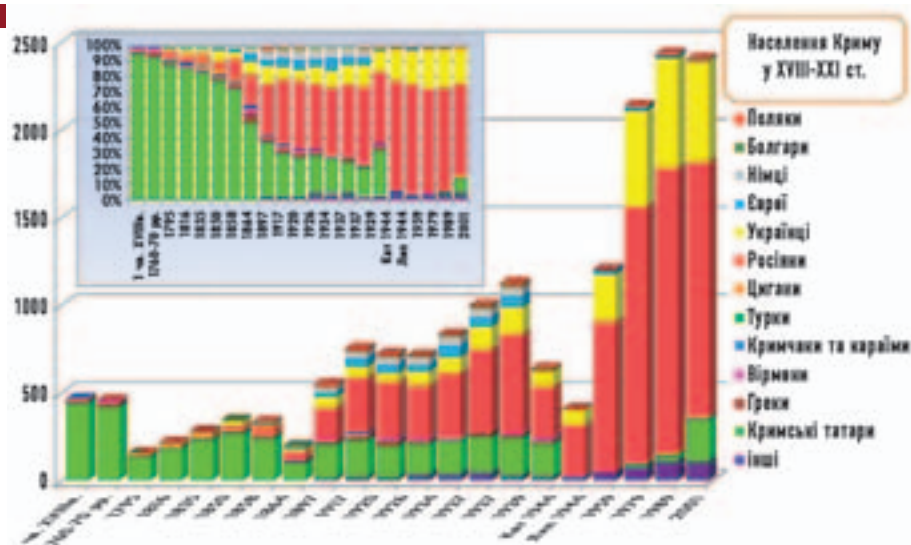

«Коли Крим був завойований Російською імперією в 1783 році, там жило 6-7 мільйонів татар. З цього моменту почалося планомірне знищення нашого народу. У 1944 році Сталін зібрав 150 тис. татар, запхав їх усіх у вагони і вивіз до Сибіру».

Р. Чубаров

лективної думки вищого керівництва партії та уряду СРСР. Без участі старої сталінської гвардії – Маленкова, Молотова, Кагановича, Ворошилова, Булганіна – воно б не відбулося. У Кремлі добре були обізнані про тісну інтеграцію Криму з економікою України. Навіть перебуваючи у складі РРФСР, Кримська область лишалася в економічному просторі України. Фактично єдиними були паливно-енергетичний комплекс, металургія, машинобудування, легка промисловість, залізничний транспорт України і Криму. Таким чином, рішення про передачу Кримської області Україні назріло наприкінці 1953 – на початку 1954 років. Упродовж цього періоду велася напружена підготовка, у тому числі ідеологічна, робота, аби кримчани спокійно сприйняли ці переміни. Допоміжним підґрунтям для акту передачі став досить вигідний і зрозумілий радянським масам ювілей – 300-ліття Переяславської ради, який пропагандистська машина більшовицької імперії представила як возз'єднання України з Росією. Такого гучного пропагандистського шоу, влаштованого в Криму в травні 1954 року, мабуть, не було в жодній з українських областей, навіть у Переяславі...

У Києві під час XVIII з'їзду КПУ перший секретар Кримського обкому Дмитро Полянський зазначив: «Надеемся, что правительством Украинской республики будет уделено должное внимание дальнейшему

розвитку народного господарства Криму и повышению материального благосостояния трудящихся области». Безперечно, його сподівання були виправдані. За рахунок зменшення фінансування та капіталовкладень в інші регіони України – підтримка Криму була всебічною і величезною. Якщо говорити образно, у 1954 році на зруйновану війною Україну Кремль наклав ще одне економічне ярмо, змусивши відбудувати ще і край, занедбаний Російською РФСР.

У результаті збільшення капіталовкладень у господарство Криму в 1956 році порівняно з 1953-м відбулося зростання на 36 % добутку залізної руди, на 57 % – виробництва електроенергії. З 1953 по 1963 роки в 3,5 рази збільшився випуск валової продукції промисловості регіону. Побудовано 76 великих промислових об'єктів.

Особливої уваги потребувало розв'язання проблеми постачання води на півострів. Ще в 1949 році уряд України направив у Москву доповідну записку щодо необхідності зрошення Півдня держави. У вересні 1950-го Рада Міністрів СРСР прийняла рішення про будівництво Каховської ГЕС. Разом із нею розпочалося і будівництво водозабірної споруди каналу, який дістав назву Краснознам'янського. Пізніше, у квітні 1961-го, розпочалося будівництво Північно-Кримського каналу. І вже через три роки на урочистому мітингу зібра-

Суспільно-економічні зв'язки між Україною та Кримом творилися століттями. Загарбання Росією «исконно русских» земель уже почало руйнувати сталі вікові традиції.

Факти про Крим, приховані режимом Путіна

- Крим Україні передавав Малєнков, а не Хрущов.
- Указ про передачу Криму Україні від 19 лютого 1954 року підписав Ворошилов.
- «Даруючи» Крим, в Україні відібрали Таганрог та прикордонні чорноземи, площа яких дорівнює площі Криму (протокол № 49 засідання Президіуму ЦК КПРС від 25 січня 1954 року).
- Разом з Кримом Україна отримала ряд проблем:
  - засушливий солончаковий степ,
  - відсутність сільського господарства та промисловості,
  - відсутність водних та енергоресурсів,
  - необжиту територію з нерозвиненою інфраструктурою.
- Україні було поставлено завдання: у короткі терміни перетворити Крим у район з розвиненими промисловістю та сільським господарством, а також організувати умови для відпочинку трудящих СРСР.
- Усі визначені завдання виконувалися за рахунок бюджету Української РСР.

лися тисячі мешканців двох сусідніх областей – Херсонської і Кримської, – аби зірвати умовну земляну перемичку... «Дніпровська вода ринула на сонячний півострів! На хвилях каналу на буйках гордо майорять знамена України і СРСР» – такими зичними рапортами звітувала радянська преса.

З появою зрошення помітно піднялося сільське господарство. Зокрема, виробництво молока збільшилося вдвічі, винограду – у 14 разів. Площі під садами розширилися в 3 рази, а під виноградниками – у 9. Успішно тривало будівництво другої та третьої черги Північно-Кримського каналу. Останній простягнувся на 70 км, по ньому за секунду подавалося близько 140 куб. м води. Ще через декілька років були введені в дію четверта-шоста черги будівництва. Крим ожив. Нині в ньому зрошується близько 400 тис. га сільськогосподарських земель. Натомість Україні, аби дати воду на півострів, довелося пожертвувати тисячами гектарами своїх чорноземів. Аби підняти рівень води та створити необхідні водозабори – затопити десятки сіл з будинками та церквами, переселити людей. Зрештою, надміру зарегулювати Дніпро. Що це, як не доказ вирішального внеску українського народу в розвиток Криму? І чи варто погоджуватися з нав'язливою риторикою російської влади про «подарунок» Україні?

...Від тієї розмови на Ай-Петрі минуло якихось 20

років. У Криму сьогодні «господарюють» російські війська. «Зелені чоловічки» та найманці, натхненні пропагандою про «бандерівську загрозу», «захищають»

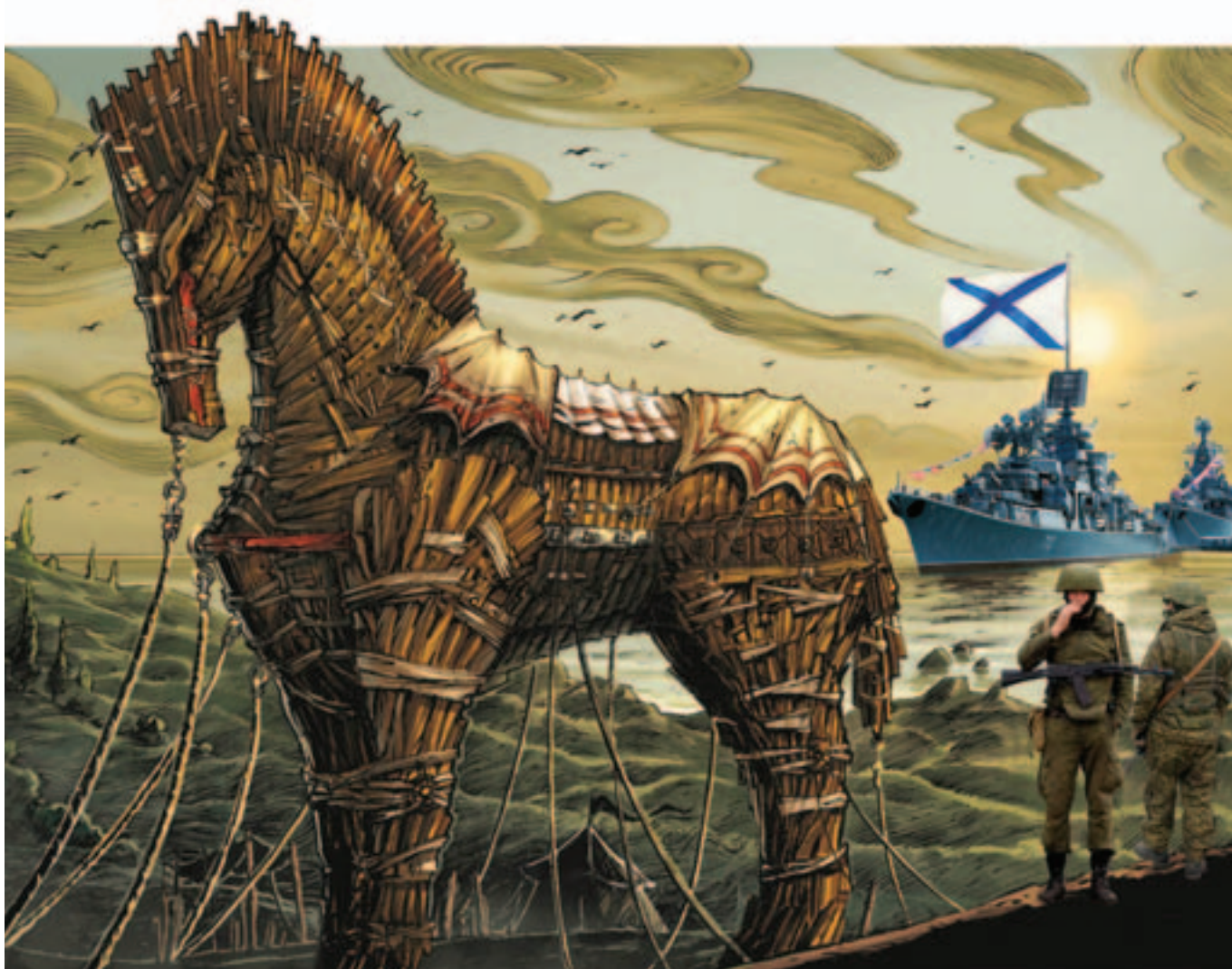
**Невідомі
«зелені»
чоловічки
«захищають» російськомовну більшість від українськомовної меншості.**

російськомовну більшість від українськомовної меншості. Але чи стане від цього затишнішим життя багатонаціонального Криму? Чи стануть ближчі Росія й Україна? Питання вмиль потрапили в розряд риторичних. Біля вечірнього вогнища ми, представники різних національностей, тоді так швидко порозумілися. Натомість «повзуча» окупація, до якої вдався режим Путіна, наніс українцям і росіянам рану, яка загоюватиметься десятки-сотні років.

Руслан ТКАЧУК

ТРОЯНСЬКИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ ФЛОТ

Наявність військових баз однієї країни на території іншої є відомою та поширеною світовою практикою. Історія цього неоднозначного явища нараховує тисячоліття. В епоху великих географічних відкриттів і завоювань нових територій усе починалося саме з будівництва фортець або військово-морських баз. А вже від них йшли загони конкістадорів, мечем і хрестом поширюючи «прогресивний світоустрій» для туземців.

Російська імперія також не пасла задніх. Приєднання нових територій та народів Сибіру, Далекого Сходу, Середньої Азії, Криму, Кавказу мало коли відбувалося за доброї волі самих місцевих мешканців. На захоплених землях будувались «остроги», їх охороняли «козаки і різні охочі люди». Наступним кроком була ментальна асиміляція корінного населення, а у випадку непокори – часткове їх знищення і переселення. Потім завозилися етнічні росіяни, які створювали спільноту російськомовних громадян.

Історія Другої світової війни дає нам численні приклади використання військових баз на чужій території із загарбницькою метою. Наприклад, у далекому 1939 році радянський уряд здійснив ряд зовнішньополітичних заходів щодо зміцнення позицій СРСР на Північному Заході, насамперед у Прибалтиці. У рамках зазначеного Радянський Союз нав'язав урядам Естонії, Латвії і Литви пакти про взаємодопомогу. Переговори завершилися підписанням договорів: 28 вересня 1939 року – з Естонією, 5 жовтня – з Латвією та 10 жовтня – з Литвою.

За цими документами на території прибалтійських держав передбачалось розміщення радянських частин сухопутних військ та авіації, а також створення військово-морських баз. Але невдовзі СРСР заявив, що уряди прибалтійських республік порушують умови договорів про взаємодопомогу й організовують антирадянські змови. Події розгорнулися досить швидко і вже 14 червня 1940 року Естонія, Латвія та Литва отримали ультиматум з вимогою змінити режим і відкрити кордони радянським військам. Незабаром сформувався, так звані, «народно-демократичні уряди». СРСР окупував Прибалтику і в серпні 1940 року приєднав до себе.

Успіх такої окупації напряму залежав від базування радянських військ на зазначених територіях.

Після Другої світової війни відбулись кардинальні геополітичні зміни, результатом яких стала руйнація Радянського Союзу та закріплення за США позиції провідного геополітичного лідера. Форпостами американського впливу в глобальному вимірі стала мережа американських військових баз у світі.

Не відстає в спробах контролювати чужі території і Російська Федерація. Звичайно, Росія лише мріє про втрачені радянські можливості. Нині в неї залишилися фактично дві закордонні військові бази: Чорноморський флот у Криму та невелика база логістичного забезпечення в сирійському порту Тартус.

У 2002 році під час першого терміну президентства Володимира Путіна Росія розформувала базу Камрань у В'єтнамі, відкриту там у 1979 році в розпал холодної війни. Ба-

зу закрили відразу, як закінчився термін дії 25-річного договору її оренди і В'єтнаму, колишній комуністичний союзник СРСР, зажадав підвищення орендної плати. Однак аналітики припускають, що свою роль відіграло також бажання цієї країни поліпшити стосунки із США.

Сьогодні, за повідомленнями ЗМІ, Москва працює над питанням створення пунктів матеріально-технічного забезпечення на землях Куби, Сейшельських островів та В'єтнаму.

Доцільність розміщення іноземних військових баз на території держави носить подвійний характер. Розмір вигоди від їх перебування схожий на такий собі айсберг, невелика позитивна частина якого знаходиться над водою і її добре видно, а інша – негативна – прихована під водою. Вона містить багато неприємних сюрпризів як для безпеки та цілісності держави, так і для її громадян.

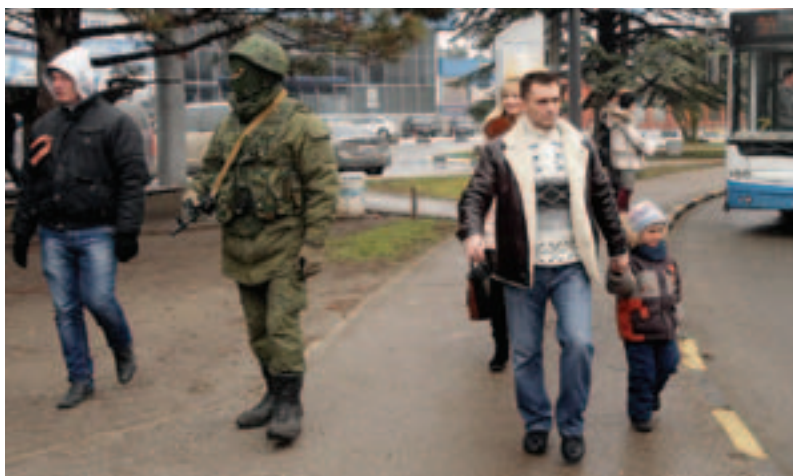
Правовий статус військової бази на іноземній території – це складна юридична категорія, що відображає весь комплекс її зв'язків з державою перебування і своєю країною.

Найбільшого значення в правовому статусі військових баз мають принципи: взаємна повага державного суверенітету і незалежності; рівноправність і невтручання у внутрішні справи; незастосування сили або загрози силою; мирне врегулювання спорів, повага прав людини та основних свобод; сумлінне виконання зобов'язань тощо.

Анексія – спочатку мітинги та прохання приєднання, а потім СРСР ввів свої війська в Балтійські країни.

У 1997 році Росія й Україна уклали двосторонні угоди, в яких чітко зазначені умови оренди бази Чорноморського флоту на території України.

Політичні спектаклі в Москві стали дешевою спробою надати легітимність злочину проти народів України.

Також правове становище збройних сил на іноземній території визначають двосторонні та багатосторонні угоди. Вони закріплюють відповідні права й обов'язки, а також регламентують порядок і території військових баз, їхні завдання та функції, компетенцію організаційних структур, що входять до їхнього складу, порядок переміщення підрозділів, умови користування різними спорудами, засобами транспорту і зв'язку, застосування зброї тощо.

Це дозволяє державі перебування правомірно обмежувати іноземну військову присутність на своїй території: ця локалізація повинна вичерпуватися забезпеченням безпеки і може збільшуватися або скорочуватися залежно від зростання чи зменшення загроз безпеці.

МІНА УПОВЛІННЕНОЇ ДІЇ

Згідно з двосторонніми угодами про тимчасове (на період до 28 травня 2017 року) перебування Чорноморського флоту (ЧФ) РФ на території України від 1995 і 1997 років на основі колишнього Чорноморського флоту були створені Чорноморський флот РФ і ВМС України з роздільним базуванням на території України.

Як відомо 70 % усієї інфраструктури російського ЧФ розміщено на землях Криму. 25-тисячний особовий склад флоту базується в трьох пунктах: у Севастополі (бухти Севастопольська, Південна, Карантинна, Козача), Феодосії та Новоросійську, а також тимчасово – у Миколаєві, де йде споруда і ремонт російських суден.

У 1997 році Росія й Україна уклали двосторонні угоди, в яких чітко зазначені умови оренди бази Чорноморського флоту на території України. Головні з них – це щорічна орендна плата в розмірі 97,75 млн дол., що погашається Росією як частина державного боргу України, а також визначений термін перебування ЧФ РФ на території України – до 28 травня 2017 року.

За Угодою про статус та умови перебування Чорноморського флоту Російської Феде-

рації на території України від 31 травня 1997 року, в українських територіальних водах і на суші може знаходитися угруповання російських кораблів і суден чисельністю до 388 одиниць, із них – 14 підводних дизельних човнів. На орендованих аеродромах у Гвардійському та Севастополі (Качі) допускається розміщення 161 літального апарата, що цілком пропорційно з потенціалом військово-морського угруповання Туреччини. Зазначена угода була укладена на 20 років.

Та потім з'явилися, так звані, «Харківські угоди» про базування ЧФ Росії в Криму, підписані Дмитром Медведевим та Віктором Януковичем у 2010 році. Згідно з ними після 2017 року ЧФ перебуватиме ще 25 років (до 2042 року) з можливим продовженням ще на 5 років. Ці сумні угоди підписувались в обмін на знижку російського газу на 100 дол. за 1 тис. м³. Але ж насправді, за словами Миколи Азарова, ніякої знижки не було. Це була орендна плата за перебування ЧФ.

Утім, фактично всі ці угоди залишилися на папері, адже Володимир Путін від їхнього виконання відмовився. МЗС України оприлюднило перелік пунктів двосторонніх угод з Росією, які та порушила своєю військовою інтервенцією в Криму. Так, українські дипломати звинувачують РФ у недотриманні базових угод щодо Чорноморського флоту. Мова йдеться, насамперед, стосовно порушення Угоди про статус та умови перебування ЧФ РФ на території України від 28 травня 1997 року, зокрема таких пунктів:

- за зобов'язаннями військових формувань здійснювати свою діяльність у місцях дислокації відповідно до законодавства Російської Федерації і поважати суверенітет України, дотримуватися її законодавства та не допускати втручання у внутрішні справи України (пункт 1 статті 6);

- про проведення навчань та інших заходів бойової та оперативної підготовки в межах навчальних центрів, полігонів, позиційних районів і районів розосередження, стрільбищ і, крім заборонених зон, у відведених зонах повітряного простору за погодженням з компетентними органами України (пункт 2 статті 8);

- щодо здійснення заходів з охорони в місцях їх дислокації і при пересуванні у взаємодії з компетентними органами України (пункт 4 статті 8);

- щодо зобов'язання мати на службових транспортних засобах ЧФ РФ реєстраційний номер і чіткий знак (пункт 1 статті 12);

- дотримання військовими формуваннями ЧФ РФ прикордонного, митного та інших видів державного контролю при перетині російсько-українського кордону (пункт 1 статті 15);

- про можливість пересувань, пов'язаних з діяльністю військових формувань поза місцями їх дислокації тільки після узгоджен-

ня з компетентними органами України (пункт 5 статті 15).

Порушила Росія й Угоду про параметри розділу Чорноморського флоту від 28 травня 1998 року:

- щодо перевищення кількості бойових броньованих машин у складі ЧФ РФ більш 132 одиниць (пункт 1 статті 1);
- щодо перевищення чисельності особового складу в частинах морської піхоти та морської авіації більш 1 987 осіб (пункт 3 статті 7).

Своєю фактичною інтервенцією Росія порушила угоду між урядами країн про використання силами та засобами ЧФ РФ повітряного простору України та повітряного простору над акваторією Чорного моря від 16 липня 1999 року, а саме: статтю 2 про проведення навчань та перевірок чергових сил протиповітряної оборони ЧФ РФ за погодженням з Генеральним штабом Збройних Сил України та відповідно з режимом і умовами, встановленими українським центром планування використання повітряного простору України та «Украсроцентром», який регулює повітряний рух.

Крім того, у результаті розгортання на території України сил і засобів Збройних сил РФ із залученням літаків з території самої

«Без України Росія не зможе відродитися як імперія»

Збігнев Бжезінський, «Велика шахівниця»

спрямованих проти іншої договірної сторони (стаття 6).

Українська революція гідності повалила режим Януковича. Росія відповіла анексією півострова Крим. Чорноморський флот зіграв при цьому роль Троянського коня.

16 березня в Криму відбувся оперетковий референдум за незалежність і входження до складу Російської Федерації. Верховна Рада

Росії був порушений Договір про дружбу, співробітництво і партнерство, а саме його статті:

- побудова відносин на основі принципів взаємної поваги суверенної рівності, територіальної цілісності, непорушності кордонів, мирного врегулювання спорів, незастосування сили або загрози силою, включаючи економічні та інші способи тиску, невтручання у внутрішні справи (стаття 3);
- стриманість сторін від участі в діях,

України і міжнародна спільнота оголосили про незаконність ініціативи кримських депутатів та подальших дій керівництва Росії. Наступні політичні спектаклі в Москві стали дешевою спробою надати легітимність злочину проти народів України.

Зрозуміло: крапку ставити передчасно – головні події навколо Криму ще попереду. Згадаймо історію Енея, який евакуювався із захопленої ворогами Трої і заснував свою квітучу державу...

Тетяна САВЧЕНКО

Росія порушила угоду між урядами країн про використання силами та засобами ЧФ РФ повітряного простору України та повітряного простору над акваторією Чорного моря.

«РОСІЙСЬКЕ ЩАСТЯ» ПО-КРИМСЬКИ

Схоже, жителі Криму лише тепер починають розуміти, що крок до Росії може стати не рухом уперед, а навпаки.

Днями мені зателефонував знайомий кримчанин і запитав про ситуацію в Києві. Його цікавили робота банків, виплата заробітних плат, наявність продуктів у магазинах тощо. Свою цікавість пояснив тим, що після, так званого, референдуму на півострові настав справжній хаос. Банк, у якому він отримував зарплату, зачинився на невідомий час, продукти в магазинах подорожчали, а деякі товари взагалі стали дефіцитом.

ОБІЦЯНКА-ЦЯЦЯНКА ЧИ БОМБА УПОВЛЬНЕНОЇ ДІЇ?

Аби пересвідчитися в тому, чи не перебільшує мій знайомий, я зателефонував до однієї жіночки-пенсіонерки, у якої винаймав кімнату під час відпочинку. Вона мешкає в селищі Миколаївка Сімферопольського району. Віра Павлівна (так її звуть) підтвердила наведені вище факти, а ще додала, що вже кілька місяців не отримує пенсію. У місцевих відділеннях Пенсійного фонду заборгованість виплат обіцяють погасити в обмін на отримання російського і здачу українського паспорта. Більше того, у вигляді бонусу в російський документ обіцяють покласти ще й 200 дол. США. Ось такий собі ненав'язливий шантаж.

Ті ж пенсіонери-кримчани, які погодилися і встигли оформити нові паспорти, уже отримали від нової влади пенсію. Правда, не в російських розмірах, обіцяну солодкими вустами московської влади, а в українських – рублевими купюрами. А це дещо менше, ніж у звичному форматі. Як відомо, мінімальна пенсія в Україні становить близько 950 грн (приблизно 100 дол.), а в Росії близько 4,5 тис. руб. (близько 150 дол.). Тож порахувати втрати нескладно. Найнезахищеніші кримські пенсіонери недоотримали від Кремля обіцяні 50 дол., а на фо-

ні подорожчання продуктів та речей – ще більше.

Подолати диспропорцію нова влада обіцяє найближчим часом. Від глави Мінпраці РФ Максима Топіліна Володимир Путін зажадав збільшення кримських пенсій до рівня російських. Додамо лише, що це дійство відбувалося перед об'єктивами камер журналістів.

– Середній розмір пенсій, які сьогодні отримують громадяни в Криму, становить 5570 руб., а в Севастополі – 6200. Це значно нижче, ніж у Російській Федерації, де їхній рівень становить понад 10 тис. руб. Різниця в 1,8-1,9 раза, – звітував Максим Топілін.

Виконати президентську вказівку російське Мінпраці вирішило найпростішим чином – подвоїти розмір виплат. Мовляв, з 1 липня 2014 року пенсійні надбавки кримським пенсіонерам виплачуватимуться в розмірі 100 % від призначеної загальної суми (з 1 квітня вони складатимуть 25 %).

Для переважної більшості російських громадян (маються на увазі не мешканці Криму) ці цифри – «тёмный лес». Той, хто більш-менш розбирається, відразу зрозуміє: при такому бездумному збільшенні буде порушена основна вимога російського законодавства – однакові умови для всіх громадян. Відтак, маючи абсолютно однакову трудову біографію,

кримські пенсіонери можуть отримувати набагато більші суми, ніж їхні колеги з Російської Федерації.

Наприклад, українські пенсійні закони передбачають підвищені виплати науковим і науково-педагогічним працівникам, пенсії яких можуть сягати 80 % від заробітної плати. У перерахунку це плюс-мінус 30 тис. російських рублів на місяць. Якщо суму подвоїти, отримаємо такий розмір пенсії, про який більшість російських «науково-педагогічних» пенсіонерів навіть не мріяли. Тож у проекті нового закону йдеться про те, що спеціальні виплати до пенсій кримчанам «при перерахунку пенсій відповідно до законодавства Російської Федерації» припиняться. Ось і матимуть «покращення» по-кремлівськи.

Запровадити таке нову-хау Мінпраці РФ планує до початку 2015 року. Відтоді кримський «науковий» пенсіонер, що мав би отримувати приблизно 60 тис. руб. на місяць, втратить щонайменше три чверті своєї пенсії. Якщо ж Дума Росії ухвалить рішення про заборону скорочення пенсій, то скривдженими залишаться російські пенсіонери на основній території Федерації. Тож виникає питання: кого, зрештою, у ролі розмінної монети обере російська влада? Тих, хто все життя працював на економіку «великої та могутньої», чи новоспечених підданих?

НА ДОТАЦІЯХ ДАЛЕКО НЕ ПОЇДЕШ

Як не прикро, але це не єдиний і, напевне, не останній удар по кишенях кримчан. Банківські експерти припускають, що на власних рахунках жителів Криму нині знаходиться майже 20 млрд грн. Про гривню на депозитах самопроголошений прем'єр Сергій Аксєонов кримчанам порадив забути. Що саме він мав на увазі, можна лише здогадатися. Хоча прозоро натякнув, що варто розраховувати на російську компенсацію вкладів.

Чомусь пригадалися події з Державним банком напередодні розпаду Радянського Союзу. Мої батьки, які не один десяток років складали копійку до копійки на омріяні «Жигулі», забрати кошти так і не змогли. Банківські працівники тоді також говорили про якусь примарну компенсацію, яку нібито можна буде отримати згодом. Відтоді батьки і досі «їздять на своїх двох», а Держбанк СРСР випарувався, як і гроші вкладників.

Тож чи мають кримчани вірити тепер? Сумніваюсь. Тим паче, що в новій владі дещо інші, більш глобальні, турботи: постачання води та продуктів на півострів, закупівля або підведення електроенергії, будівництво паромної переправи і ще багато-багато життєво важливих речей. Розраховувати ж виключно на допомогу Москви теж було б глупством. Російські експерти вже оцінили утримання півострова. Це близько 50 млрд дол. Натомість європейські фахівці менш оптимістичні в прогнозах. Вони оприлюднили цифру – 400 млрд. Не будемо сперечатися, а прост-

то задамо питання: чи під силу сьогодні економіці Росії навіть мінімальні витрати?

Нагадаємо, минулий рік приніс цій країні спад інвестицій і скорочення обсягів промислового виробництва. Крім того, величезні кошти були спрямовані

на проведення Олімпіади в Сочі. І хоча офіційні дані говорять про витрати в сумі 214 млрд руб., проте Фонд боротьби з корупцією в Росії вважає, що ігри вартували росіянам значно дорожче – майже 1,5 трлн.

Додайте до цього додаткові витрати в майбутньому на підготовку до Чемпіонату світу з футболу у 2018 році, реалізацію Програми переоснащення Збройних сил до 2020 року (її заявлена вартість – понад 20 трлн руб.), великі проекти в нафтогазовій сфері, фінансування соціальних програм тощо. Тож більшість експертів припускають: щоб утримувати Крим «на плаву», Росія змушена буде вдатися до недофінансування інших регіонів. А це – суттєвий удар по рейтингу Володимира Путіна. Чи погодиться влада жертвувати інтересами 143,5-мільйонного російського населення заради 2 мільйонів кримчан?

За словами згаданої мною Віри Павлівни, кримчани виживають переважно за рахунок відпочиваючих. Це обумовлено специфікою розташування регіону. Тож і не дивно, що від часів української незалежності (та і в радянську добу) на дві третини він дотувався із центрального бюджету. І щоб не заявляли такі собі керівники Криму про можливість його цілковитого самостійного існування, це – відверта брехня. На цих землях немає такої концентрації потужних промислових підприємств, як, приміром, у східній чи центральній Україні. Або підприємств харчової промисловості, як у південній чи західній частині нашої держави.

Анексія Криму вилється Москві в чималі суми. Адже півострів неспроможний самостійно забезпечувати себе ні енергоносіями, ні навіть водою – 90 % води, 80 % електроенергії, 60 % інших сировинних товарів і 70 % бюджету надходять із центру.

За часів української незалежності (та і в радянську добу) на дві третини Крим дотувався із центрального бюджету.

Навряд чи понад 530 «різнокаліберних» підприємств Криму (серйозними гравцями серед промислових, за даними Міністерства економіки півострова, є лише 11), а також туризм та сільське господарство забезпечать його повноцінне функціонування та розвиток без дотацій. За прикладом далеко ходити не треба. Варто зупинитися біля першого ліпшого лотка з фруктами в тому ж Криму під час відпочинку. Яких там виробників тільки немає! Іспанія, Туреччина, Грузія... Будь-хто, але тільки не Крим. Під час курортного сезону навіть морепродукти готують зі свіжозамороженої привезеної сировини. Дбаючи про імідж відпочивальної Мекки, торговці ретельно приховують походження товару. Але ж та сама Віра Павлівна знає про його походження напевне!

Словом, якою б гіркою не була правда, а Крим таки залишається дотаційним регіоном. Нині його бюджет оцінюється приблизно в 5 млрд грн (500 млн дол.). На покриття дефіциту нова влада півострова запросила в керівництва Росії 1 млрд «зелених», тобто у 2 рази більше. Очевидно, ситуація дійсно кепська. Тим паче, що 90 % торговельних зв'язків підприємств Криму тісно пов'язані з материковою частиною України.

НА КРАЮ ДЕМОГРАФІЧНОЇ ПІРІВНІ

Не помилюся, якщо скажу: наведені вище глобальні цифри мало що означають для пересічного громадянина. Нам зрозуміліше те, що стосується нас особисто. І ось кілька пенсіонерів ми вже згадали, то варто поговорити і про молодих матерів.

Так сталося, що безробітним мамам у Російській Федерації одноразова допомога по вагітності та пологах не виплачується

взагалі. А ось для працюючих розмір допомоги може стати справжнім холодним душем, адже він у рази менший за український. Для прикладу, розмір допомоги в Росії залежить від зарплати на останньому місці роботи і може коливатися від 25563 до 207123 руб. Тобто від 6774 до 54887 грн. Особливо сутужно доведеться тим, хто перед виходом у декрет працював менше півроку. Вони отримають лише 5554 руб. (дані за 2014 рік) або 1471 грн.

Утім, у сусідній країні існує, так званий, материнський капітал, який нараховується та виплачується при народженні другої і наступних дітей. Однак витратити його можна тільки на встановлені законом цілі. У 2013 році ця сума становила 408960,50 руб., тобто 108374 грн. Але ці гроші на руки не видаються.

Середній розмір пенсій, які сьогодні отримують громадяни в Криму, становить 5 570 рублів, а в Севастополі – 6 200. Це значно нижче, ніж у Російській Федерації.

Сума коштів перераховується на спеціальний рахунок у банку. Її можна розблокувати в разі, якщо, наприклад, дитина після 18 років вступить до вищого навчального закладу.

Наступна неприємність криється в смішних термінах декретної відпустки, протягом якої зберігається робоче місце. У Російській Федерації вона буває короткою (70 днів) і більш тривалою (84 дні). Остання надається, якщо батьки чекають двійню або більше дітей. Для порівняння: в Україні декретна відпустка зі збереженням робочого місця триває 3 роки; стосовно допомоги, то з 1 липня 2014 року жінки при народженні дитини отримуватимуть її в розмірі 41280 грн. І то це пов'язано, насамперед, з економічною ситуацією, адже напередодні суми за другу і третю дитину були в рази більшими. Ба навіть при таких «розкладах» майбутні кримські матусі повинні замислитися, де варто народжувати.

САМОСТІЙНІСТЬ ДОРОГОЮ ЦІНОЮ

Насправді, анексія Криму вилетіть в Москву в чималі суми. Адже півострів неспроможний самостійно забезпечувати себе ні енергоносіями, ні навіть водою – 90 % води, 80 % електроенергії, 60 % інших сировинних товарів і 70 % бюджету надходять із центру. На думку експертів, відтепер Україна має повне моральне право заробляти на тому, що Крим для Росії територіально – острів, а для нас – півострів. Адже, отримавши його 60 років тому майже пус-телю, українці начинили Крим рятівним у солонча-

Перехід на світові ціни у відносинах із Кримом може дати Україні можливість одержати додаткові надходження до Державного бюджету в розмірі від 2,6 до 4,7 мільярда доларів США.

ковий, богарній зоні степу зрошенням, а також енергетичними потужностями. Створили інфраструктуру іригаційних споруд, дали містам і селам світло й тепло.

Росіяни ж обіцяють кинути через море газогони для спорудження буцімто газопарової електростанції, оскільки з розвитком «Чорноморнафтогазу» видобутого ним газу може з часом вистачити для місцевих потреб. А ось із самозабезпеченням електроенергією існує ризик виникнення чималих проблем.

За попередніми підрахунками фахівців, перехід на світові ціни у відносинах із Кримом може дати Україні можливість одержати додаткові надходження до Державного бюджету в розмірі від 2,6 до 4,7 млрд дол. США (26-47 млрд грн за курсом 9,95 грн/дол.). Для порівняння, у проекті кошторису країни прогноз доходів зведеного бюджету на 2014 рік становить 498,9 млрд грн. Підрахуйте, яка це частка...

ЗАРУЧНИКИ СИТУАЦІЇ

На півострові з'явилася проблема здійснити купівлю або продаж житла. Заблоковані Києвом держреєстри не доступні місцевим нотаріусам. За словами спеціалістів, ринок нерухомості в Криму завмер щонайменше на півроку. Скоріше за все, правонаступ-

Безробітним мамам у Російській Федерації одноразова допомога по вагітності та пологах не виплачується взагалі.

ності реєстрів не відбудеться. Росії доведеться створювати на півострові власний «Росреєстр» на підставі даних українських БТІ.

Українців, котрі мають нерухомість і земельні ділянки в Криму, заспокоюють тим, що їхня власність за ними збережеться, але їй потрібно буде обов'язково перереєструвати. Це завдання виконуватимуть підрозділи Федеральної реєстраційної служби. Саме вони мінятимуть українські свідоцтва власності на російські. Але, як стверджують експерти, процес може розпочатися не раніше, ніж через три роки.

А ось ті мешканці, які однозначно не визнають перетворення півострова на суб'єкт РФ, стануть заручниками перехідного періоду. Власні квартири чи будинки вони змушені будуть продати за безцінь, аби не стати жертвами рейдерського захоплення.

Варто згадати і таке поняття, як місце реєстрації. Що робити тим українцям, які народилися та зареєстровані в Криму, але мешкають і працюють в іншому регіоні України? Фактично після приєднання півострова до Росії вони офіційно стають бомжами.

Ми пригадали лише деякі проблеми півострова. Насправді, їх існує набагато більше. Реальні ж масштаби «російського щастя» стануть відомими дещо пізніше, коли повністю розірвуться зв'язки з матеріковою частиною України. Про це нова кримська та російська влади чомусь не згадували, йдучи до поставленої мети найлегшим шляхом – шляхом маніпулювання, залякування та відвертої брехні.

Ростислав СЕРПІЄНКО

*Маєтки, вілли, палаці,
Різні коштовні прикраси,
картини, книги, іконка,
І... «маленькая собачонка».*

Ні, це не вірш Маршака, це проза життя наших українських можновладців. І зовсім не вірш Маршака «Багаж» — це дійсний багаж, і далеко не весь, з яким наш український екс-президент та його друзі-українокради поспіхом покинули державу. Такої розкоші українські очі ще не бачили!

Лише за останні три роки в Конча-Заспі та в інших елітних районах зводилися помпезні будинки більше тисячі, двох, п'яти, восьми тисяч квадратних метрів!

Чи не найбільшого розмаху набуло будівництво «садибних ділянок» Віктора Януковича. Водночас колишній Глава держави намагався грати роль «ідеального керівника», який дбає про народ. Ну прямо

Риба гниє з

за казкою Леоніда Філатова «Про Федота стрельца – удалого молодця»:

*Утром мажу бутерброд -
Сразу мысль: а как народ?
И икра не лезет в горло,
И компот не льется в рот!*

Грандіозна розбудова Межигір'я припала на 2009 рік. Саме в цей час з'являється декларація Януковича про доходи в 30 тисяч доларів. Зрозуміло, аби не шокувати народ, який ледь зводить кінці з кінцями, «дбайливий» тоді ще Президент цей документ намагається тримати в секреті.

Пригадується, як на одній із прес-конференцій на настирливі запитання журналістів про резиденцію в Нових Петрівцях Віктор Федорович заявив: «Збирайтеся, поїдемо прямо зараз!» При цьому, як для ро-

лі на Оскар, він зірвав бурні оплески присутніх чиновників. Та виконати обіцянку не вийшло. Виявляється, автобусів для журналістів не знайшли. Тож президентська «скромність» у побуті тоді залишилася поза кадром.

«Райська насолода» Межигір'я

*Там собрался у ворот
Этот... как его... народ!
В общем, дело принимает
Социальный оборот!*

Країна на межі економічного краху. Вона потонула в корупції та свавіллі влади. Задихається від безсилля перед брехнею і цинізмом. Постало питання: «Чому ми живемо, мов жебраки, у власній хаті?» В

ГОЛОВИ

Старенька офіційна резиденція Глави держави перетворилась на один з найрозкішніших маєтків Європи. Тут з'явилися вертолітний майданчик, спортивний центр, автогараж на 70 одиниць техніки, яхт-клуб, гольф-клуб, кінний клуб, зоопарк, штучні озера, водоспади тощо.

українців залишилася єдина надія на майбутнє – Європейський Союз. Цю надію відібрав, так званий, «гарант». Народ вийшов на Майдан. «Ганьба!» – кричали владі. «Банду геть!» – скандував Майдан. Це була Революція гідності. По суті, у центрі Києва народилася нова країна – Країна мрії. І місця в ній нечесним політикам немає. За свої злочини вони повинні були відповісти. І, у першу чергу, – Віктор Федорович:

*Ты за собственную подлость
Сам должен держать ответ!..*

Це він дуже швидко зрозумів, зрозуміли і найближчі його поплічники. Тож і дали деру, хто куди. Янукович чи-то замітаючи сліди, чи-то не знаючи «куда себя деть», опинився нарешті в Ростові-на-Дону (майже по Філатову):

*Поцяди меня, стрелец!
Я – мерзавец! Я – подлец!
Я сошлю себя в Ростов,
Я сошлю себя на Дон!..*

Люди ж завітали до Нових Петрівців, аби побачити «райський куточок отого клятого Януковича». Резиденція Глави держави, яку, до речі, він спромігся незаконно відчужити, розміщується на території в 137 гектарів! Під час сумнозвісної прес-конференції в Ростові-на-Дону экс-президент стверджував, що йому в Межигір'ї належить тільки «будинок та земельна ділянка площею близько гектара». Так, офіційно орендована Віктором Федоровичем земля становила 1,8 гектара з новозбудованим будинком у 620 квадратних метрів. При цьому «гарант» чомусь промовчав, що за оренду однієї сотки на місяць він сплачував усього 3 гривні 14 копів

йок. Термін оренди ж, відповідно до документів, становив 49 років. Мета – «здійснення заходів щодо сприяння реалізації загальнодержавних і міжнародних програм, що спрямовані на поліпшення соціально-економічного положення». Так він і його оточення навчилися віртуозно покращувати свій добробут за народний кошт. Промовчав экс-президент і про те, що величезну територію Межигір'я ділили між собою ще ТОВ «Танталіт» (129 гектарів) та благодійний фонд «Відродження України» (7,6 гектара) – організації, що обслуговували лише Януковича та його сім'ю.

Цікавий історичний факт: за часів СРСР у Нових Петрівцях мешкали Павло Постишев, Станіслав Косіор, Микита Хрущов і Володимир Щербицький. Кожний наступний господар, руйнуючи особняк попередника, зводив новий – ще кра-

щий. Віктор Янукович не тільки залюбки підтримував цю традицію, побудувавши свій палац, але й відчувив Межигір'я. У підсумку вийшов непоганий бізнес: Державне управління справами за 100 тисяч гривень на рік змушене було орендувати у фірми «Танталіт» приміщення для офіційних зустрічей.

Прибравши «об'єкт» до рук, експрезидент, за різними оцінками, вклав у нього від 1,5 до 3 мільярдів гривень (для порівняння: у 2010 році на фінансування житлової програми Збройних Сил України було виділено всього 230 мільйонів гривень). Тож старенька офіційна резиденція Глави держави перетворилася на один з найрозкішніших маєтків Європи. Тут з'явилися вертолітний майданчик, спортивний центр, автогараж на 70 одиниць техніки, яхт-клуб, гольф-клуб, кінний клуб, зоопарк, штучні озера, водоспади тощо. Водночас тисячі захисників Вітчизни продовжували залишатися безхатченками і поневірялися по орендованих квартирах. Нас кормили обіцянками, новими програмами, у тому числі й антикорупційними, які ніколи не виконувались, нас цинічно обманювали. Між владою та народом утворювалася велика прірва недовіри, відчуженості та байдужості.

У той час, коли верхівка влади потопала в марнотратстві та розкоші, захисникам Вітчизни розповідали, що армія обтяжлива для економіки держави, що її треба скорочувати, що дія соціальних гарантій військових перманентно «призупинялася».

Слава Богу, хоч вистачило грошей на облаштування головної споруди в президентській резиденції – «клубного будинку» або як його ще називають «об'єкт Хонка» (від

назви фінської фірми Hunka, світового лідера будівництва з екологічно чистої деревини). Лише впродовж 2009-2010 років туди завезено матеріалів на суму 76 мільйонів гривень. Однак і це не повна вартість «об'єкту», адже його «начиння»: позолота, скульптури, антикваріат, картини тощо – також чималенька сума. Заслугує на увагу й дебаркадер, на базі якого для задоволення Віктора Федоровича зробили плавучий будинок прийомів. Він пришвартований у внутрішній гавані. Довжина «палацу на воді» – близько 50 метрів. Вікна стильно оформлені у вигляді ілюмінаторів. Тут влаштований особистий кабінет і зал для прийомів, який завершується естрадою. Внутрішнє оздоблення виконано деревом цінних порід, сусальним золотом, мармуром і кришталем. У головній залі дебаркадера висять три люстри ціною в 97 тисяч доларів.

Серед пікантних «родзинок», які по-особливому яскраво характеризують господаря садиби, золотий батон у натуральну величину, золоті монети з красномовними надписами, срібні позолочені гривневі банкноти, церковні ікони, що мають історичну цінність. А ще 2 автопарки з автомобілями вартістю від 100 до 800 тисяч доларів, також мотоцикли, велосипеди...

Одним словом, скрізь панує багатство та розкіш. І не тільки в Межигір'ї, а й в інших, не менш привабливих, «куточках» експрезидента.

Маленькі втіхи «гаранта» та...

За радянської доби «Залісся» існувало як заповідно-мисливське гос-

подарство, однак на початку 90-х цей об'єкт отримав статус резиденції. З того часу тут для еліти проводяться закриті полювання та корпоративи на природі. По всьому периметру резиденції (довжина – 60 кілометрів) встановили новий паркан вартістю 7 мільйонів гривень. Треба ж якось уберегти від «всюдисущого народного ока» 2 мисливських палади, близько 100 мисливських вишок для загонного і 8 вишок для індивідуального полювання, 500 годівниць для копитних, десятки живоловушок, качину ферму (тут щорічно під рушницю випускалося більш ніж 1000 диких качок) і фазанарій (100 фазанів). При цьому можновладців обслуговував штат у 270 осіб. Про наукову діяльність у Заліссі, звичайно, уже не йшлося. Не до того було. Щоправда, деякі громадські організації України не раз подавали ініціативу про необхідність реорганізації «Залісся» в національний природний парк. Був навіть підписаний відповідний Указ Президента України Віктора Ющенка, однак Державне управління справами, у відання якого було передано резиденцію, саботувало його виконання. Натомість, аби догодити господарям, охочим до мисливських утіх, збільшили чисельність оленів у 8 разів, що було вище норми та призвело до фактичного нищення лісу, який не мав підросту.

Ще одна мисливська перлина – «Синьогора». Це найбільш феєшенбельна резиденція експрезидента Віктора Януковича площею 10 866 гектарів. На її території так само розміщуються палади, зимовий сад, ставки, вертолітний майданчик, лижна траса з підйомником, готель, невеликий звіринець з вед-

медями та вольєри з рідкісними звірами. Проте не варто сподіватися, що тут переймалися проблемами збереження фауни. Так, у 2009 році сюди завезли 6 зубрів і випустили в ліс. З того часу більше їх ніхто не бачив. Куди пропали тварини, занесені до Червоної книги України, здогадатися неважко.

...«хобі» його поплічників

Не відставати від головного «натхненника» старалися його син Олександр Янукович та високоставлені чиновники: Микола Азаров, Віталій Захарченко, Сергій Арбузов, Олександр Клименко, Олена Лукаш, Віктор Пшонка, Едуард Ставицький та інші. У кожного – чималенькі рахунки за кордоном, вілли і свої «невеличкі» слабкості. Наприклад, в экс-міністра енергетики нещодавно правоохоронці вилучили 50 кілограмів золота в злитках та 4,8 мільйона доларів у готівці. Припас, так би мовити, на чорний день, та так кудись поспішав, що «забув» забрати. А заодно залишив і величезну колекцію годинників найвищої цінової категорії (від 2,5 до 600 тисяч доларів). Зрозуміло, що це лише верхівка фінансового айсбергу. Окрім скарбів Ставицького, до Генпрокуратури потрапили гроші экс-міністра аграрної політики Миколи Присяжнюка. У колишнього урядовця знайшли 300 тисяч доларів та 800 тисяч гривень, а в його зятя – 1 мільйон 700 тисяч доларів та 1 мільйон 400 тисяч гривень. Гроші лежали в сумках. «Чесно зароблене» збиралося вивозити, про що свідчили підібрені податкові накладні. Багато украї-

нців і зараз перебувають у «шоці» від побаченого багатства экс-прокурора Віктора Пшонки. У цього своя «патологія»: речові докази, антикваріат, викрадений у вбитих або засуджених людей, а ще картини, ікони...

Сьогодні багато хто з наближених до Януковича політиків зайняв позицію:

*Оправдаю. Отслужу.
Отстрадаю. Отсижу.
Кугнетающей верхушке
Больше не принадлежит!..*

Але нас, українців, уже не обдурити. Надто велику ціну заплатили наші побратими, відстоюючи честь і гідність нації. Тепер наш обов'язок – захистити Україну від лжепатріотів.

Чи буде край обкраданню народу?

Переліковувати усіх і вся не варто. Це роблять і, сподіваємося, доведуть до логічного завершення правоохоронні органи. Та зауважте, на кого не глянь із наближених до «сім'ї» Януковича – за зовнішнім лоском скриваються брутальні грабіжники власної країни та народу.

Це ще раз підтверджує мудре народне прислів'я: «Риба гние з голови». Тож долати корупцію знизу не ефективно, треба зразу «рубати голову». І тут, як ніколи, може стати в нагоді старий військовий принцип: «Роби, як я!» Саме він має культивуватися першими особами держави. Саме вони повинні показати приклад чистої на руку влади. Ніякої розкоші, ніяких кортежів! Все повинно бути в рамках дозволеного. Корупція повинна бути поборена! І не тільки на словах та папері, як це

було за часів Януковича. Згадаймо, чим більше він говорив про боротьбу з корупційним «спрутом», тим більше він зі своїми друзями крав. Чому «гарант» відкликав пакет антикорупційних законів, схвалений Організацією економічного співробітництва та розвитку? Відповідь проста: однією з найважливіших вимог закону було декларування не тільки доходів, але і витрат як політиків і державних службовців, так і членів їхніх сімей. А це було їм не вигідно:

*Чтоб худого про царя
Не болтал народ зазря,
Действуй строго по закону,
То бишь действуй... втихаря.*

Отож сподіваємося, що український парламент найближчим часом дасть «зелене світло» антикорупційному законодавству і народ оцінить його позитивні наслідки.

Перші кроки нової влади демонструють рішучі наміри подолати прірву недовіри між народом та владою. Зокрема, в.о. Президента України Олександр Турчинов доручив Кабінету Міністрів та Державному управлінню справами продати майно, що перебуває в управлінні ДУС. Мова йдеться про численні державні резиденції, підприємства, установи, організації, санаторії, готелі, дачі, засоби наземного, водного та повітряного транспорту, сільськогосподарську техніку, обладнання й устаткування, земельні ділянки...

Кошти від реалізації цього майна будуть зараховані до загального фонду державного бюджету та спрямовані на фінансування його пріоритетних витрат, насамперед на соціальні потреби.

Руслан ТКАЧУК

СЕРЕД АФГАНЦІВ БУВ СВОЇМ

Мамо, не плач. Я повернусь весною.
У шибку пташинкою вдарюсь твою.
Прийду на світанні в садок із росою,
А, може, дощем на поріг упаду.

Голубко, не плач. Так судилося, ненько,
Що слово «матусю» вже не буде моїм.
Прийду і попрошуся в сон твій тихенько,
Розкажу, як мається в домі новім.

Мені колискову ангел співає
І рана смертельна уже не болять.
Ти знаєш, матусю, й тут сумно буває,
Душа за тобою, рідненька, щемить.

Мамочко, вибач за чорну хустину,
За те, що віднині будеш сама.
Тебе я люблю. І люблю Україну,
Вона, як і ти, була в мене одна.

Оксана Максимішин-Корабель

На Майдані Незалежності в Києві в останню путь провели ще одного Героя. До 8-ї афганської сотні Майдану Петро Гаджа записався не вагаючись, коли тільки-но почалися акції протесту. Щоправда, участі в бойових діях в Афганістані, як його побратими, він не брав. Але колишній військовослужбовець пройшов «свій Афган», виконуючи інтернаціональний обов'язок на Кубі та ліквідовуючи наслідки аварії на Чорнобильській АЕС.

До афганців Петро Миронович примкнув ще раніше революційних подій, вступивши до Оболонського районного осередку Української спілки ветеранів Афганістану. Оскільки ця організація є відкритою, її членом може стати будь-який громадянин, небайдужий до проблем суспільства. Саме таким був і Гаджа.

— Цей чоловік не знав, що таке страх, йому, як і більшості наших побратимів, було притаманне загострене почуття справедливості, — говорить Вадим Марченко, голова Оболонської районної спілки ветеранів Афганістану міста Києва. — Навіть небезпечні завдання він виконував нарівні з усіма. Тож я можу впевнено і гордо заявити: за увесь цей час для нас він став своїм. Адже насправді зовсім неважливо, хто і де служив. Головне — як виявив себе в складних випробуваннях.

А доля випробовувала Петра, як і його друзів-афганців, майже щодня, щомиті. Коли структура афганської сотні набула, так би мовити, більших обрисів, перелік її завдань збільшився. Необхідно було контролювати пере-

метр, вести розвідку тощо. В одній із розвідгруп працював і Петро Миронович.

— Він був надійним товаришем, грамотним і розсудливим. Про таких зазвичай говорять: «Я б з ним і в розвідку пішов би!» — розповідає про свого побратима Іван Кокошко, розвідник 8-ї афганської сотні. — Одного разу ми отримали завдання підрахувати «тітушок», яких зосередили біля станції метро «Арсенальна». Знаючи «манери» тих людей, скажу: ця місія була досить ризикованою і небезпечною. Та, прикинувшись «своїм», Петро без перешкод потрапив у місце їхнього розташування і виконав свою місію. За мужність ми його поважали.

Про мужність, а ще про скромність розповідають й інші учасники тих подій.

— Разом з Петром ми здійснювали патрулювання поза периметром Майдану, — пригадує Володимир з Херсона. — Це завдання було досить небезпечним, адже існувала велика ймовірність провокацій. Та Петро був напрочуд спокійним і цей спокій передався й нам. Взагалі в його характері поєднувалися неабияка мужність і величезна скромність. Про скромність говорить і той факт, що після участі в подіях на Кубі він навіть не отримав поспівідчення учасника бойових дій.

Під час «гумової» війни на вулиці Грушевського в період з 19 по 22 лютого 2014 року Петро Гаджа отримав сильне отруєння нервово-паралітичним газом. Беркутівці, аби придушити мітингувальників, не жаліли тоді ні спецзасобів, ні набоїв.

Після цих буремних зіткнень Петрові довелося двічі проходити курс лікування. Спочатку в медичній службі Майдану, оскільки більшість активістів, щоб уникнути переслідувань, до стаціонарних медичних закладів зверталися лише у випадку крайньої необхідності. Та 7 березня здоров'я активіста афганської сотні серйозно погіршилося — його госпіталізували до Київської міської лікарні № 12. Медики поставили діагноз: хронічний обструктивний бронхіт, дихальна недостатність другого ступеню, інтоксикаційний синдром після газової атаки та цукровий діабет першого ступеню. Петро Гаджа потребував тривалого і коштовного лікування за кордоном.

Збирати гроші взялися волонтери Майдану. А тим часом лікарі намагалися врятувати життя герою. Та марно. Його легені були дуже вражені ранами, а подальше ефективне лікування унеможливив цукровий діабет — після пережитих стресів, неймовірних фізичних навантажень та інших небезпечних для здоров'я факторів ця хвороба почала прогресувати.

22 березня 2014 року життя Петра Мироновича Гаджи обірвалося. Не доживши до свого 48-го Дня народження, він залишив маму, дружину і сина.

За словами його братів по духу, смерть Петра — велика втрата не лише для 8-ї сотні, а й для всієї Української спілки ветеранів Афганістану. Сум — глибокий, адже втратили Велику Людину. Пам'ять — вічна, адже це пам'ять усього українського народу. В останню путь ветерани проводжали Петра під залпи стрілецької зброї.

Сергій БАСАРАБ

Володимир з Херсона

Іван Кокошко

Вадим Марченко

НАЙГОЛОВНІША ЗБРОЯ — ЛЮБОВ ДО БАТЬКІВЩИНИ

Коли з боку кордону переодягнених у беркутівську уніформу найманців пролунала автоматна черга, Віталій Васильцов на мить зупинився. Як колишній військовослужбовець спеціального підрозділу він добре розумів: йти голіруч проти вогнепальної зброї немає сенсу. За якусь мить пролунав ще один постріл – одиночний. Стріляли майже впритул із вікна будівлі поруч. Віталій завмер і упав на асфальт. Це були останні хвилини його життя, останні хвилини одного з Героїв Небесної сотні. Йдучи на ворога, він мав одну-єдину зброю – любов до Батьківщини.

Від хлопчика до справжнього чоловіка

Розповідати про героїв завжди непросто. Адже коли людини вже немає, мотиви героїського вчинку залишаються невідомими. Здогадатись про них можна лише з розповідей рідних і знайомих про те, які цінності людина сповідувала за життя, про що мріяла та чим керувалася у власних вчинках.

Задатки неймовірної патріотичної налаштованості Віталія його батьки – Ніна Павлівна та Валерій

Степанович – помітили ще в ранньому дитинстві. Майбутній герой народився 1977 року в селі Гаврилівці Кам'янець-Подільського району, що на Хмельниччині. Обставини склалися так, що незабаром сім'я на деякий час виїхала з України.

– Після народження сина ми з покійним чоловіком, Валерієм Степановичем, жили і працювали на Далекому Сході. Віталію тоді було кілька рочків і він саме вчився говорити, – розповідає мати Віталія Васильцова. – А оскільки спілкуватися доводилося переважно російською, то коли повернулися до України, син не розумів рідної мови. Одного разу

бабуся читала йому вірш Платона Воронька «Через поле, через гай ходить хлопчик Помагай». Малий тоді запитав: «А хто это, хлопчик?» На що вона відповіла: «Хлопчик – это по-украински мальчик, как ты». Віталік хвилину подумав і сказав: «И я хочу быть хлопчиком».

Забігаючи трохи наперед, скажу: за іронією долі в дорослому житті Віталію довелося займатися тими ж справами, що і герою вірша Платона Воронька «Помагай». Після закінчення Уманського національного університету садівництва він вирощував декоративні дерева та рослини, виводив нові сорти, займався ланд-

шафтним дизайном, а головне – був одним з кращих фахівців цієї справи на теренах України.

У повсякденному житті завжди поклався лише на себе, ніколи не чекав допомоги з боку, вважаючи, що справжній чоловік не шукатиме причину, аби не розпочинати справу. Пояснення такої життєвої позиції досить просте: у 17-річному віці Віталій, втративши батька, залишився для мами та 8-річного брата Олега фактично головою сім'ї.

Пізніше важливим випробуванням для нього стала армія. Військова частина, де Віталій проходив службу в 1995-1997 роках, свого часу вважалася унікальною, адже тут готували еліту «спецназу» для Збройних Сил України. Це 9-та окрема бригада спеціального призначення, переформована 1996 року в 50-й Навчальний центр спеціальної підготовки Головного управління розвідки Міністерства оборони України.

Ця частина залишалася кращою навіть у тих умовах, коли потужну мілітарну машину радянського зразка в нашій державі поступово нищили, прикриваючись реформуванням. Починаючи з часів української незалежності, розвідники загону брали участь у багатьох між-

народних навчаннях та миротворчих операціях у різних куточках світу, де завжди демонстрували високий рівень підготовки. На території Кіровоградської, Миколаївської, Черкаської областей сапери цього підрозділу знешкодили тисячі вибухонебезпечних предметів та врятували життя багатьом людям.

У складі частини важливі державні завдання виконував і Віталій. Курсант, а потім рядовий Васильцов служив на посадах радиста та стрільця. І хоча подробиць своєї служби нікому не розповідав, посилаючись на особливе призначення частини, проте відомо, що він брав участь в операції з підтримання миру і безпеки в Придністровському регіоні Республіки Молдова.

«Він – справжній солдат!»

Цивільне життя Віталія продовжилось в згаданому вище університеті в Умані. При цьому необхідно зазначити, що за статистикою дуже малий відсоток хлопців після строкової служби виявляють бажання навчатися у вишах. Переважно влаштовуються на роботу, заводять сім'ю...

Віталій вирішив все-таки отримати вищу освіту, а здобувши її, влаштувався на роботу в Києві, де зустрів свою майбутню дружину Наталію. Її батько, Микола Леонідович, уперше побачивши Віталія, захоплено вигукнув: «Дивись, Наталко, він – справжній солдат! Він ніколи не стоятиме за спиною інших!» Ці слова стали пророчими.

Молода родина оселилася в селі Жорнівка під Києвом. Односельці, щоправда, вважали Віталія дещо дивакуватим чоловіком через його активність та бажання втілювати нові ідеї в життя. Одного разу він пересадив клени, які росли в лісі, на присадибну ділянку. Сусіди дивувалися і не розуміли: навіщо, мовляв, дерева на городі? Та Віталій не ображався. Пізніше він прищепив до кленів інші породи дерев. І коли вони вирости, селяни зрозуміли задумку садівника: дерева виявилися напрочуд гарними! Згодом до Віталія почали приїжджати клієнти, охочі придбати таку своєрідну продукцію.

Не словом, а ділом – стало життєвим кредо Віталія. Власним коштом він відновив на вулиці колодязь загального користування, розчистив дорогу в селі, сільській раді подавав вирощені власноруч дерева.

Багато з них нині висаджені в центрі сусіднього села Княжичі біля пам'ятника Невідомому солдату. Така б, здавалося, маленька деталь. Адже ми добре пам'ятаємо, як усіх активістів Майдану колишня влада називала фашистами. А ці «фашисти», виявляється, досить гуманні люди, які не просто поважають традиції народу, а й учать цьому інших.

– Я та мої батьки усе свідоме

життя прожили в місті, – говорить товариш та сусід Віталій Андрій Перебийніс. – Тому ми – урбанізовані люди, які певним чином втратили зв'язок з культурою та традиціями наших предків. Віталій поступово повертав нас до наших першоджерел. Разом ми відзначали християнські свята, він тлумачив нам їхнє значення. Разом ходили до церкви... Завдяки своєму другові я краще почав розуміти, хто ми є в цьому світі.

Не за страх, а за совість

Віталій, як і всі, хто брав участь в акціях протесту на Майдані, знав своє коріння, був свідомим українцем. За свідченнями людей, він сам був ніби джерелом національних традицій. Тому, напевне, і вирішив їх захищати, хоч би яку ціну не довелося б заплатити.

– Герої завжди йдуть попереду. Саме цим вони й відрізняються від решти людей, – продовжує Андрій Перебийніс. – Більшість з нас, мабуть, не змогли б так вчинити. Згадуючи невеличкі екскурси в історію нашого народу, які для моєї родини влаштував Віталій, скажу відверто: втративши його, я втратив частину себе. Зараз чимало розмов точиться навколо того, як у нашій державі

принижують російську мову. Так ось, я до Віталія завжди звертався російською. Він, спілкуючись зі мною, говорив виключно українською. Тож після його смерті я відчув у собі сильне бажання говорити українською мовою, його мовою, розумієте?! Це мова Героя, мова українського народу, наша мова!

Жити в наметовому містечку Віталій не мав змоги, тож до столиці навідувався періодично: 3-4 дні на тиждень. Події в Києві набирали обертів, перекинувшись із центра на вулиці Грушевського та Інститутську. Ситуація щогодини наглася. Верховна Рада ось-ось мала прийняти доленосне рішення. Але чи допоможе воно? Питань було більше, ніж відповідей. Олії у вогонь додавало стягування з різних вулиць до Майдану Незалежності колон беркутівців, внутрішніх військ та організованих найманців, прозваних у народі «тітушками». Усі очікували розв'язки ситуації, натомість атмосфера лише розпалювалася. Доведені до відчаю люди здаватися не збиралися.

Увечері 18 лютого Віталій сидів на сходах Національної філармонії України. Виснажений кількома попередніми безсонними ночами, проведеними у лавах активістів, він розумів: важливо протриматися до

Віталій з дружиною
Наталкою та старшою
донькою Іванкою

ранку. Адже саме в нічний час влада неодноразово вдавалася до силового розгону мітингувальників.

Аж раптом з'явилася інформація про те, що з боку вулиці Великої Житомирської до Михайлівського Золотоверхого собору, де був розташований госпіталь, рухаються понад 200 переодягнених у беркутівську форму найманців. І хоча собор охороняла одна із сотень Майдану, Віталій разом з товаришами негайно вирушили туди, аби не дати змоги тітушкам відрізати Михайлівську площу від Хрещатика.

Тактично найманці мали перевагу, оскільки їх налічувалося значно більше. До того ж вони були укомплектовані міліцейськими щитами, кийками та іншими засобами, які тими днями активно застосовували проти людей. Оцінивши ситуацію, Віталій зібрав ініціативну групу. Задум полягав у тому, аби змусити тітушок відступити подалі від Михайлівської площі. Оскільки зброї активісти не мали, виконати це завдання вирішили, використовуючи ефект несподіванки. Зо два десятки відважних чоловіків швидко побігли в атаку на псевдоміліцейський кордон. У перших лавах був і Віталій. Цей стрімкий беззбройний наступ і справді збив з пантелику криміналізованих молодиків – вони змушені були відступити по Великій Житомирській аж до перехрестя з вулицею Володимирською.

Коли ж з боку кордону переодягнених у беркутівську уніформу найманців пролунала автоматна чер-

га, Васильцов на мить зупинився. Як колишній військовослужбовець спеціального підрозділу він добре розумів: йти голіруч проти вогнепальної зброї немає сенсу. За якусь мить пролунав ще один постріл – одиночний. Стріляли майже вприціл із вікна будівлі поруч. Віталій завмер і упав на асфальт. Це були останні хвилини його життя.

Сповідь перед смертю

Мама та дружина неодноразово відмовляли Віталія від поїздки на Майдан. «Сину,

побійся Бога», – говорила йому Ніна Павлівна. На що він відповідав: «Якщо не я, то хто?» Але до слів матері щодо Бога – дослухався. За кілька днів до своєї смерті – на свято Стрітіння Господнього – пішов до церкви сповідатися.

...Провести Віталія в останню путь зібралися жителі двох сіл – Жорнівки та Княжичів. Згадували Віталія, його добрі справи. Хтось із людей пригадав і одну з його мрій – дендропарк у селі Жорнівка. Жінки з дітьми плакали, ледь стримували сльози чоловіки – Україна втратила одного зі своїх найкращих Синів.

Остаточні обставини смерті активіста досі залишаються невідомими. Куля, як стверджують судмедексперти, пройшла навиліт. Якщо немає кулі, немає і зброї. Чи вдасться коли-небудь дізнатися правду – залишається під питанням. Адже в будівлі, з якої стріляли, розташована впливова державна структура. Натомість з'явилася впевненість у тому, що завдяки Героям Небесної сотні, серед яких і Віталій Васильцов, в Україні народиться справжнє громадянське суспільство, яке знищить стару корумповану чиновницько-бюрократичну машину. І запанує в Україні добробут, а клени Віталія шелестітимуть своєю листвою, нашіптуючи нам про його мрії.

Сергій БАСАРАБ

НАТО: СТОВІДСОТКОВА

Агресія Російської Федерації в Криму та окупація півострова кардинальним чином змінили ставлення українців до членства країни в НАТО: 2/3 населення України сьогодні підтримують вступ до Альянсу.

ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ

Незважаючи на те, що наша держава тісно й успішно співпрацює з НАТО практично з моменту проголошення незалежності, раніше серед українців питання вступу країни до Північноатлантичного альянсу ніколи не користувалося підтримкою. Навпаки, 75 % громадян сказали «ні» інтеграції держави в цей військово-політичний союз.

То як формувалася думка українців стосовно цього питання? У першу чергу, під

впливом стереотипів: «НАТО – агресивний блок», – залишених ще з часів Радянського Союзу і «холодної війни». Практично не велася інформаційна кампанія, яка в простій і дохідливій формі розповідала б широкій громадськості про переваги членства країни в Альянсі. До того ж на вищому державному рівні за роки незалежності не було однозначної та чіткої лінії у відносинах з Альянсом – у залежності від політичної сили, яка знаходилася при владі, мінялися й

НАТО надає міцні гарантії національної безпеки, територіальної цілісності та державного суверенітету кожному зі своїх членів, а членство в Альянсі дозволяє уникнути глобальних та регіональних загроз.

На протязі багатьох років переважна більшість українців виступала проти членства країни в НАТО, однак анексія Росією Криму змінила точку зору суспільства – у березні 2/3 населення України підтримує якнайшвидший вступ України до Альянсу, адже це гарантує захист від агресії.

зовнішньополітичні орієнтири України: то ми йшли в НАТО, то різко міняли курс на позаблоковий статус. Хоча треба відзначити, що співробітництво з НАТО, особливо у військовій сфері, з кожним роком поглиблювалося. Але це замовчувалось, а пересічні громадяни, як і раніше, перебували в інформаційному вакуумі: про головні завдання Альянсу нічого не знали, про його цілі нічого не чули.

І лише «братерські» наміри Росії, які та так агресивно демонструє останнім часом, з ніг на голову перевернули українське уявлення стосовно вступу до Альянсу. Питання «Чому?» – навіть не доречне.

Основний принцип НАТО закладено в 5-й статті Вашингтонського договору, який є одним з головних документів, що регламентують діяльність Альянсу. Згідно із цією статтею вважається, що напад третьої сторони на одного із членів Альянсу є нападом на НАТО в цілому. І всі країни-члени НАТО зобов'язані захистити свого партнера від агресії. Такі безпрецедентні гарантії безпеки, територіальної цілісності, недоторканості кордонів та державного суверенітету не дає жодна з існуючих на сьогодні колективних систем безпеки.

Щодо військової потужності Альянсу, то вона набагато перевершує потенціал ро-

сійської армії, адже наймогутніші армії світу в більшості випадків належать країнам-членам НАТО.

ОТЖЕ, ЩО Ж ТАКЕ НАТО?

Сьогодні НАТО вважається найкраще організованою та дієвою міжнародною організацією у сфері оборони, безпеки та політики. Альянс продовжує залишатися практично єдиною дієвою та високоорганізованою інституцією колективної безпеки, діяльність якої ґрунтується на високих стандартах у сфері захисту прав людини, демократизації суспільства, рівня розвитку економіки, соціальних надбань та військових стандартів.

І що головне, Альянс надає міцні гарантії національної безпеки, територіальної цілісності та державного суверенітету кожному зі своїх членів. Членство в НАТО дозволяє уникнути тих глобальних і регіональних загроз, з якими Україна самотужки впоратися неспроможна. І останні події на Кримському півострові це наочно продемонстрували.

НАТО – БЕЗПЕКА Й ОБОРОНА

Завданням НАТО є колективна безпека та оборона, а не напад чи агресія, про що записано в основоположному документі

НАТО на сьогодні є найкращою організованою та дієвою міжнародною організацією у сфері оборони, безпеки та політики.

Організації – Вашингтонському договору 1949 року. НАТО у своїх принципах і діяльності дотримується норм ООН і діє за її мандатом.

НЕЙТРАЛІТЕТ ДЛЯ НАС – НЕВИГІДНИЙ

Світовий досвід показує, що нейтралітет сьогодні економічно та політично не вигідний. Нові непередбачувані загрози та виклики безпеці ставлять перед кожною цивілізованою країною проблему вибору: військовий нейтралітет чи участь у системі колективної безпеки?

При цьому, забезпечення нейтралітету вимагає залучення значних фінансових ресурсів. У нейтральних європейських країнах усе чіткіше простежується тенденція до перегляду свого статусу, зростає думка про відмову від нейтралітету. Так, нейтральні Австрія, Швеція, Швейцарія та Фінляндія, не будучи членами Альянсу, беруть активну участь, як і Україна, у програмі НАТО «Партнерство заради миру». Фінляндія розпочала підготовку до остаточного узгодження стандартів своїх Збройних Сил та інфраструктури зі стандартами НАТО, що фактично може означати початок процесу вступу. Швеція має свій військовий контингент у складі триваючої миротворчої операції НАТО з реконструкції Афганістану. Окрім того, усі ці країни, окрім Швейцарії, є членами ЄС, який здійснює єдину зовнішню і безпекову політику, де передбачено створення Сил ЄС швидкого реагування.

ДОДАТКОВИХ КОШТІВ НЕ ПОТРІБНО

Членство в НАТО не спричинить значного перебільшення запланованих витрат бюджетних коштів на військові цілі. У цій Організації існує рекомендація: національні витрати на оборону країни-члена Альянсу повинні складати близько 2 % ВВП. Ще у 2000 році Верховна Рада України прийняла рішення збільшити витрати на оборону до 3 % ВВП. Утім, реальні видатки протягом цих років не перевищували 1,5 %.

Військовий компонент НАТО вимагає суттєвих капіталовкладень у рамках національного бюджету. Однак основні гроші витрачаються не на нарощування кількості озброєнь, а на їхнє якісне поліпшення та на створення нормальних умов служби і життя для військовослужбовців та членів їхніх сімей.

НАДІЙНИЙ ІНВЕСТИКЛІМАТ

Процедура вступу до Альянсу – це всеохоплююча експертиза політичної й економічної системи країни. Якщо держава проходить її та стає членом НАТО, це означає, що вона є стабільним і передбачуваним політичним та економічним партнером. Крім того, досвід розширення Альянсу із набуттям членства країнами Центральної і Східної Європи свідчить, що в період виконання цими державами національних програм за Планом дій щодо членства і проведення переговорів зі вступу обсяги прямих закордонних інвести-

Україна тісно й успішно співпрацює з НАТО майже з моменту проголошення незалежності, особливо у військовій сфері, та є активним партнером Альянсу в міжнародній миротворчій діяльності.

КРАЇНИ-ЧЛЕНИ НАТО

Північноатлантичний альянс (НАТО) був створений на основі договору між державами-членами, кожна з яких приєдналась до нього добровільно після завершення публічного обговорення і відповідної парламентської процедури. Договір поважає індивідуальні права всіх держав-членів Альянсу, а також їхні міжнародні

зобов'язання згідно зі Статутом ООН. Він зобов'язує кожну державу-члена взяти на себе частину ризику і відповідальності, пов'язаних зі спільною безпекою, водночас надаючи кожному з членів Альянсу можливість користуватися перевагами спільної безпеки.

Світом прокотилася хвиля масових протестів проти анексії Криму Росією.

цій, у першу чергу західних держав, збільшилися на мільярди доларів.

ВІЙСЬКОВИХ БАЗ НАТО НЕ БУДЕ

Конституція Української держави забороняє розміщення іноземних військових баз на території України.

Жодного разу країни-члени не висловлювали намірів щодо масового переміщення баз НАТО з терен «старих» членів на іншу територію.

А залучення Збройних Сил України до операцій НАТО дозволяє значно поліпшити бойову підготовку наших військових, відпрацювати схеми взаємодії на дво- та

багатосторонньому рівнях планування, а також ведення операцій зі встановлення та підтримання миру, гуманітарних акцій.

Що стосується чисельності військ, більшість країн НАТО протягом останніх років постійно скорочують свої війська, розгорнуті на території союзних держав.

Як бачимо, НАТО – це, передусім, урегулювання проблем глобального характеру, забезпечення безпеки, стабільності та недопущення війни.

Україна є єдиною країною, яка добровільно відмовилась від ядерної зброї під конкретні гарантії власної безпеки, недоторканості та територіальної цілісності, однак Росія, незважаючи на те, що є підписантом Будапештського меморандуму, повністю порушила власні обіцянки.

КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ПОНАД УСЕ

Серед 5 основних принципів діяльності Альянсу є: колективна безпека, спільне ухвалення рішень на основі консенсусу, пріоритет індивідуальної безпеки особистості, мирне вирішення спорів та спільність і неподільність безпеки.

У сучасній обстановці, що утворилася довкола кордонів України, найбільшу зацікавленість викликає принцип колективної безпеки, тобто готовність НАТО до колективного використання військової сили при усуненні загроз безпеки держав-членів.

Готовність до колективної оборони забезпечується участю армій країн НАТО в єдиному процесі оборонного планування. Тут, перш за все, спільно визначаються необхідні для оборони військові засоби – їхня кількість, якість і готовність. Потім окреслюються цілі розвитку збройних сил кожної держави-члена.

Основою системи колективної оборони НАТО є практичні форми співпраці, що базуються на інтегрованій військовій структурі, спільному військовому плануванні, механізмі фінансування та готовності кожної держави-члена як направити свої війська за межі власної території, так і прийняти війська іншої держави-члена на своїй землі.

Пріоритетом усієї системи безпеки НАТО є індивідуальна безпека особистості, реалізація її прав і свобод. При цьому пріоритет безпеки людини і громадянина є домінуючим на всіх рівнях організації та управління: від державних і

недержавних інституцій найнижчого рівня до найвищих структур міждержавного рівня. Тому найпершою умовою членства в НАТО є внутрішній демократизм суспільства, що гарантує реалізацію індивідуальних прав і свобод людини та громадянина.

ЧОМУ ПОТРІБНО ВСТУПАТИ ДО НАТО?

Визнаючи незалежність України, держави світу та ООН визнали нашу державу в її існуючих кордонах. У Договорі про створення Співдружності незалежних держав, підписаному в Білорусі 8 грудня 1991 року, стверджується, що «сторони-учасники Договору визнають кордони одна одної такими, якими вони склалися на час підписання Договору».

Тобто ще в 1991 році Російська Федерація на офіційному рівні визнала, що півострів Крим є територією незалежної України.

14 січня 1994 року Росія, США й Україна підписали тристоронню домовленість, за якою наша країна може розраховувати на негайні консультації ядерних держав у разі загрози своїй безпеці. Гарантії безпеки України у зв'язку з ядерним роззброєнням були більш детально оформлені 5 грудня 1994 року в Будапешті. У цьому документі, що більш відомий як Будапештський меморандум, Росія, США та Велика Британія пообіцяли поважати кордони України, утримуватися від застосування або погрози застосування сили проти України і «шукати підтримки Ради Безпеки ООН у випадку, якщо Україна виявиться перед загрозою агресії з боку ядерної держави». Однак ще тоді фахівці зазначали, що положення про пошук підтримки в Раді Безпеки ООН за умов загрози Україні з боку ядерної держави є, за великим рахунком, звичайною профанацією. Адже кожна з держав – офіційних власниць ядерної зброї – є членом Ради Безпеки ООН, а тому може заблокувати будь-яке її рішення, використовуючи право вето. Що й сталося 15 березня цього року, коли Росія заблокувала проект резолюції Ради Безпеки ООН щодо виходу з кримської кризи, скориставшись своїм правом вето.

Якщо зробити невеличкий екскурс в історію, то можна побачити, що Російська Федерація часто-густо нехтує підписаними угодами, зокрема, Договором про ненапад з Польщею від 1936 року, порушений у 1939 році, Румунією від 1914 року, порушений у 1940 році, договорами з країнами Балтії, окупованими СРСР у 1940 році, тощо.

У сучасній історії, у вересні-листопаді 2003 року, Росія вже висувала територіальні претензії до України, ставлячи під сумнів належність їй острова Коса Тузла. Тоді будівництво дамби з Краснодарського краю до Тузли було зупинено лише на відстані 100 метрів від державного кордону України.

Цього разу під час анексії Криму Російська Федерація повністю знехтувала усіма підписаними з Україною договорами і міжнародним правом та «приєднала» півострів до власної території.

Тож рівень наданих чинними міжнародними договорами гарантій безпеки України не є достатнім, оскільки він не передбачає адекватної і потужної відповіді на реальну загрозу, а економічні та політичні санкції, які зараз запроваджуються провідними країнами світу проти Росії, поки що не в змозі повернути Крим до складу України...

Якщо б Україна спромоглася вступити до НАТО, то, виходячи зі Статуту Альянсу, нам було б гарантоване право на колективну безпеку й оборону. А поки Україна може лише розраховувати на політичну підтримку законних інтересів своєї безпеки та територіальної цілісності.

Майбутні члени НАТО мають встановити належний демократичний та цивільний контроль над своїми збройними силами.

УМОВИ ВСТУПУ ДО НАТО

У попередні роки противники вступу України до НАТО завжди спекулювали на не підтримці суспільством питання приєднання країни до Альянсу. Але серед критеріїв членства в НАТО немає того, що населення країни-претендента повинно безумовно підтримувати цей крок, немає пункту про обов'язкове проведення референдуму щодо вступу. Ця процедура може проводитися за бажанням керівництва держави, а її результати ніяким чином не впливають на остаточне рішення щодо вступу до Північноатлантичного альянсу.

Але є критерії, які необхідно виконати для вступу до НАТО. Насамперед, майбутні члени НАТО мають відповідати базовим принципам, втіленим у Вашингтонському договорі, таким, як: демократія, свобода особистості та верховенство права. У НАТО від країн-претендентів очікують, що вони будуть вирішувати міжнародні суперечки мирним шляхом, а також і зовнішні територіальні суперечки – відповідно до принципів ОБСЄ та з метою прагнення до встановлення добросусідських відносин. Від країни-претендента вимагається встановити належний демократичний і цивільний контроль над своїми збройними силами. Обов'язкова умова – відданість справі зміцнення стабільності та благополуччя через дотримання принципів економічної свободи, соціальної справедливості та відповідальності за охорону довкілля.

У процедурі вступу до НАТО є основні етапи, які країна-претендент має пройти, перш ніж стати членом Альянсу.

Перший – це консультаційний етап. На

ньому відбувається інтенсивний індивідуальний діалог із зацікавленими країнами-партнерами. Зустрічі в рамках цього діалогу допомагають країні-партнеру пізнати деталі роботи Альянсу, а НАТО має змогу ретельно вивчити внутрішню ситуацію в країні-претенденті та її відносини з країнами-сусідами, зокрема на предмет відсутності між ними нерозв'язаних територіальних суперечок. Паралельно військово-керівництво НАТО проводить аналіз відповідних військових факторів у зацікавленій у членстві в НАТО країні. Наприкінці цього етапу без подання будь-якої формальної заявки держава публічно оголошує про своє бажання стати членом НАТО.

Для того, щоб допомогти бажаючим країнам підготуватись до вступу в НАТО, у 1999 році було розроблено та ухвалено План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ). Він складається з п'яти розділів, які відображають усі аспекти життєдіяльності країни: «Політичні та економічні питання», «Оборона/Військові питання», «Питання ресурсів», «Питання безпеки», «Правові питання».

У кожному з розділів ПДЧ визначені питання, які можуть бути предметом обговорення (список не є вичерпним), та висвітлюються механізми, за допомогою яких можна якнайкраще здійснювати підготовку до можливого отримання членства.

Україна співпрацює з НАТО в рамках, так званої, Річної національної програми, де визначаються завдання та цілі підготовки з конкретною інформацією щодо заходів, які вживаються, органів, які відповідають за впровадження цих заходів, графіка роботи

(де це доцільно) стосовно конкретних аспектів такої підготовки.

Другий етап – переговорний. Він починається висловленням запрошення від НАТО до країни-претендента розпочати переговори про вступ до НАТО. Після завершення переговорів країна-кандидат надсилає до НАТО листа про наміри, в якому підтверджує взяті на себе під час переговорів зобов'язання. Отримавши запрошення, нові члени мають приєднатися до низки міжнародних угод, які є ключовими для діяльності Альянсу. А взагалі, внутрішнє законодавство країн-претендентів має бути якомога більш сумісним з усіма законодавчими актами НАТО та з практикою їхнього застосування.

Третій етап – ратифікаційний, у рамках якого підписується Протокол про приєднання до Північноатлантичного договору. Закінчується він ратифікацією Протоколу в країнах-членах Альянсу та країні-кандидаті.

Четвертий етап, який є останнім, – імплементаційний. Він розпочинається з процесу передачі країною-кандидатом документів про вступ до Північноатлантичного договору на збереження до США. Після цього країни-кандидати стають офіційними членами Альянсу.

Саме головне, що в разі вступу України до НАТО ми отримаємо міцні та реальні гарантії національної безпеки, незалежності, суверенітету і територіальної цілісності.

Адже захист своїм членам надає уся воєнна, політична й економічна міць країн-членів НАТО, на долю яких припадає понад 60 % світових оборонних витрат, а загальне населення становить понад 900 мільйонів людей.

У НАТО об'єднані найбагатші, найдемократичніші і, одночасно, найменш корумповані країни світу. Статистика свідчить: із 20 найменш корумпованих держав 10 є членами НАТО, із 10 найбільш конкурентоздатних економік 4 належать членам НАТО, із 10 найбільших економік світу 6 є членами НАТО.

Однак треба пам'ятати, що процес вступу до НАТО – це питання далеко не одного місяця. Але, враховуючи досвід співпраці України з Альянсом, політичну волю керівництва держави, нинішню безумовну підтримку українцями євроатлантичного вектора зовнішньої політики, дорога до Брюсселю може виявитися не надто довгою. Тим більш, що Україні неодноразово говорили: «Двері НАТО для вас залишаються відчиненими».

Тож цілком розуміючи, що Україна сьогодні не може отримати від світу ніяких інших реальних гарантій територіальної цілісності, аніж вступ до НАТО, необхідно на політичному та суспільному рівнях прискорити процеси, які сприятимуть відповідності нашої країни всім критеріям Північноатлантичного альянсу.

Олександр БАРСЬКИЙ

Процес вступу до НАТО – це питання далеко не одного місяця. Але в Брюсселі говорять, що двері НАТО залишаються для України відчиненими.

ЛитПолУкрБриг –

Російська агресія проти України повернула актуальність старих планів. Литва, Польща й Україна прагнуть створити спільну військову бригаду.

Плани щодо формування багатонаціонального з'єднання були озвучені ще влітку 2007 року під час наради міністрів оборони Євросоюзу й України. Передбачалося, що це буде бригада, яка складатиметься з 4,5 тисячі солдатів та офіцерів.

Майбутнє формування отримало назву – ЛитПолУкрБриг. Його головна мета – сприяти міжнародному співробітництву заради миру і зміцнювати регіональне військове співробітництво.

Українська частина мала бути представлена десантниками, інженерами, зв'язків-

цями, підрозділом РХБЗ, а також групою офіцерів у командуванні бригади.

Штаб з'єднання передбачалося розмістити в польському Любліні. Посади командири та його заступників повинні були переходити по черзі до кожної країни через два роки. Визначені й місця дислокації національних складових: кожна – на своїй території.

Головною ж умовою діяльності бригади є спільні навчання, планування та координація дій. Утім, з приходом до влади Януковича у 2010 році ці плани з українського боку загальмувалися.

ОБ'ЄДНАННЯ ЗАРАДИ БЕЗПЕКИ

Більше того, бригада відкрита і для інших країн Східної Європи, до яких можливе висування територіальних претензій з боку Кремля.

Що ж до нас, то Україна має досвід участі в спільних багатонаціональних підрозділах.

Схожий принцип себе виправдовує в Косово, де в складі сил KFOR діє українсько-польський миротворчий батальйон Укр-ПолБат.

Інший позитивний приклад – спільний українсько-румунсько-словацько-угорський інженерний батальйон «Тиса», створений оперативно для реагування на загрози повеней, а також для високопрофесійної боротьби з наслідками стихійних лих, які постійно загрожують країнам Карпатського регіону.

Сьогодні агресія Росії проти України й анексія Криму підштовхнули владу трьох держав до відродження даного питання. «Настав час реалізувати ідею створення бригади», – одногослоно заявляють у Польщі та Міноборони Литви. Саме про це в Брюсселі в офісі НАТО говорив і заступник Міністра оборони України Петро Мехед.

ДР КОНГО – УКРАЇН

НА МАПІ СВІТУ

Дата незалежності –
30 червня 1960 року (від Бельгії)
Офіційна мова – французька
Столиця – Кіншаса
Форма правління – змішана республіка
Територія – 2344858 км²
Населення – 63655000 осіб
ВВП – \$46,5 млрд
\$119 – на душу населення

СЬКИЙ ВНЕСОК

Сьогодні наша держава її Збройні Сили переживають не найкращі часи за всі роки незалежності. Україна перебуває в переддефолтному стані. Та нас підтримують наші ж миротворці, які заробляють такі вкрай необхідні для країни кошти, що вимірюються мільйонами доларів. За структурою національні контингенти — це вертолітні загони. Саме вони є найбільш затребувані, оскільки забезпечують різні перевезення, патрулюють кордони, а за потреби демонструють силу, примушуючи незаконні збройні формування до миру та роззброєння.

Національний контингент – 250 (18 овз)

Основне озброєння:

- бойові вертольоти Мі-24 – 4 одиниці;
- транспортні вертольоти Мі-8 – 4 одиниці;
- автомобільна та спеціальна техніка – 34 одиниці;
- причепа – 18 одиниць.

Місця дислокації за розпорядженням керівництва Місії:

- аеродром Гома;
- аеродром Бунія;
- аеродром Букаву.

У 1998 році розпочалась Друга африканська війна, яка забрала майже 5 мільйонів життів.

Шлях розвитку ціною в мільйони життів

Колишня колонія Бельгії (до 1960 року) Демократична Республіка Конго друга на Африканському континенті країна (після Алжира) за розміром і четверта за кількістю населення (близько 70 мільйонів). До 1997 року вона мала назву Заір. Непоодинокі народні повстання, що змінювали правлячі режими, жорстокі протистояння незаконних озброєних угруповань, які підтримували сусідні держави, етнічні непорозуміння – все це перетворило багату на корисні копалини державу на одну з найбідніших у світі. Донедавна схід країни, зокрема провінцію Ківу, де розташовано більшість військових контингентів ООН, вважали найбільш небезпечною територією. Саме тут брали початок повстання, які призводили до чисельних жертв.

Приміром, у місті Гома (провінція Північне Ківу), де сьогодні розташований базовий табір українського контингенту, у 1998 році

розпочалась Друга африканська війна, яка забрала майже 5 мільйонів життів. Уже через рік урядові війська почали наносити авіаційні удари по місту, яке стало опорним пунктом бойовиків. Після низки перемовин і втручання сил ООН ситуацію вдалось стабілізувати, проте у 2012 році Гома вкотре захопили незаконні збройні формування під назвою «М-23». Активність у регіоні, насамперед, обумовлена близькістю кордонів країн-сусідів – Руанди й Уганди, які довгий час перебувають в етнічному конфлікті між народностями тутсі і хуту. Саме східні провінції багаті на корисні копалини. Окрім олова, міді, урану, золота й срібла, тут добувають дуже цінний мінерал – колтан (промислова назва колумбіту-танталіту), який використовується при виробництві мобільних телефонів, музичної апаратури та комп'ютерів.

Місія ООН зі стабілізації в ДР Конго має повноваження захищати існуючий державний устрій та мирне населення, використовуючи всі наявні засоби. Для цього була спеціально створена багатона-

ціональна Бригада оперативного втручання. Сьогодні в країні творять мир майже 20 тисяч міжнародних працівників і військовослужбовців ООН.

1 500 метрів над рівнем моря

Українські миротворці дислокуються в 3 таборах, які носять одноїменні назви міст дислокації. У базовому таборі «Гома» проживають 160 чоловік. У «Бунії», який знаходиться на відстані 400 кілометрів від «Гоми», – 70 військовослужбовців. У найменшому таборі – «Букаву», розміщеному за 80 кілометрів від «Гоми», – 20 українців.

З кліматичної і санітарно-епідеміологічної точок зору регіон – досить сприятливий для життя. Місто Гома розташоване в гірській місцевості на висоті близько 1 500 метрів над рівнем моря. І хоча клімат офіційно вважається екваторіальним, денні температури тут коливаються в межах 23-38 °C з різким нічним перепадом до 10-15.

ДОВІДКА «ВУ»

18-й окремий вертолітний загін Місії ООН у ДР Конго – з лютого 2012 року. До його складу входять 250 чоловік, 4 вертольоти МІ-8 та 4 МІ-24. Командує загonom досвідчений льотчик-снайпер полковник Андрій Когут.

якого розташовані місто та діючий вулкан Ньїрагонго. Місцеві добре пам'ятають останнє велике виверження, що сталося у 2002 році і забрало чимало життів. Сірі залишки застиглої лави і досі добре видно з вертольота серед зелених ландшафтів непрохідних джунглів.

Настрій робочий — обстановка бойова

Часто нашим льотчикам доводиться здійснювати посадку в районах, де спостерігається висока активність банд-формувань.

Минулого року українські вертольоти були задіяні у витісненні з країни одного з найбільших незаконних збройних формувань «М-23», яке ще донедавна контролювало прикордонні з Руандою території і під'їдні дороги. Більшість офіцерів не одну сотню годин провели в африканському небі, а тому звикли до такого ритму життя і служіння.

– В умовах високогір'я розряджене повітря ускладнює техніку пілотування. Крім цього, при зльоті та посадці неабияк погіршує видимість вулканічний пил, яким вкриті практично всі майданчики, – розповідає командир 18-го окремого вертолітного загону льотчик-снайпер полковник Андрій Когут. – Протягом години сонячний день може змінитись зливою, при якій гірські масиви повністю вкриваються хмарами. І все ж, на моє глибоке переконання, наша техніка одна з найкращих у Місії.

У цілому, ставлення до наших миротворців у Місії поважне. Після бойових операцій з примусу до миру незаконного збройного формування «М-23» та передислокації військ у важкодоступні і небезпечні райони українці довели свій високий професіоналізм. Про це неодноразово заявляли керівники Бригади силового втручання, офіцери штабу Місії та високопосадовці штаб-квартири ООН у Нью-Йорку.

Але в цьому є і свої переваги: прохолода знижує ризик розповсюдження такої типової для Африканського континенту хвороби, як малярія.

Найбільшими місцевими особливостями є озеро Ківу, на березі

Робота за 7 конфігураціями

Робочий день у базовому таборі 18-го окремого вертолітного загону починається дуже рано. Саме о 4-й годині ранку кухарі приступають до приготування сніданку для самих ранніх: для представників інженерно-авіаційної служби, які першими виїжджають на аеродром, щоб за 2 години до вильоту підготувати вертольоти. Інтенсивність польотів настільки висока, що іноді всі вертольоти одночасно задіяні для виконання завдань.

Від табору до міжнародного аеродрому «Гома» близько 3 кілометрів. Тут поряд з нашими гелікоптерами стоїть авіаційна техніка контингенту з Південно-Африканської республіки, Індії та Бангладеш. Серед цивільних компаній, працюючих по контракту на Місію, – українські, російські та прибалтійські фірми. Тож почути російську або українську мови – тут не дивина.

Щодня командир загону розглядає завдання з льотним складом на наступну добу, в залежності від умов виконання яких визначається і бойова конфігурація. Це і встановлення того чи іншого авіаційного озброєння, і визначення кількості боеприпасів, і заправка паливом тощо. Загалом існує 7 конфігурацій.

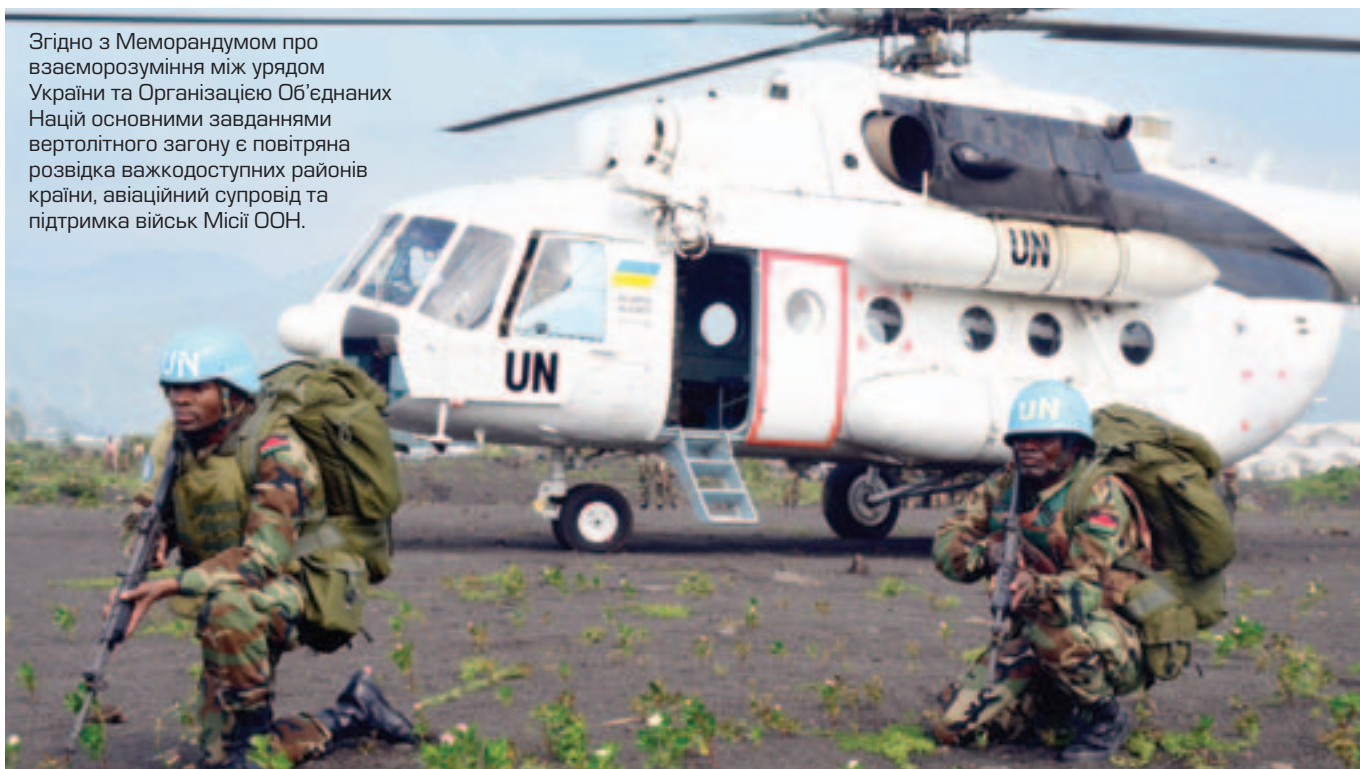
Завдяки нашим миротворцям конголезькі діти знають таку країну, як Україна

– Зазвичай МІ-24 літають за 1-ю конфігурацією (заправка паливом на 2 100 літрів, гармата ГШ 2-30 з 250 набоями) або за 3-ю (заправка на 2 100 літрів, гармата ГШ 2-30 з 250 набоями та 40 некерованих авіаційних ракет). У деяких випадках політ здійснюється за 2-ю конфігурацією (повна заправка), – говорить заступник командира загону з льотної підготовки підполковник Кирил Захаров. – Місія ООН у ДР Конго наділена стабілізаційними повноваженнями. Ми повинні захищати мирне населення, здійснювати авіаційний супровід та підтримку наземних сил Місії. Тож,

виконуючи завдання багатонаціональної бригади «Північне Ківу», куди організаційно входять наш загін і бригади силового втручання, передбачається застосування авіаційного озброєння. Так, у серпні минулого року в ході операції з примусу до миру незаконного збройного формування «М-23» наші льотчики здійснили авіаційну розвідку баз противника з подальшим застосуванням зброї.

Зараз ситуація дещо стабілізувалась, але польоти в ДР Конго за 3 конфігурацією, тобто із бойовим застосуванням, на жаль, ще залишаються.

Згідно з Меморандумом про взаєморозуміння між урядом України та Організацією Об'єднаних Націй основними завданнями вертолітного загону є повітряна розвідка важкодоступних районів країни, авіаційний супровід та підтримка військ Місії ООН.

Контрастний регіон. До міста — у бронези- леті та з автоматом

У Гомі, за останнім переписом населення, проживає понад 400 тис. людей, місто поділене на райони. Тут за кілька десятків метрів від справжніх глиняних нетрищ можна побачити шикарні вілли і готелі з басейнами, розважальні комплекси. І все ж більшість населення регіону перебуває далеко за межею бідності. Середня заробітна плата становить 20-40 американських доларів на місяць. Трохи краще живуть державні службовці, поліцейські, військові, які в середньому отримують 80 доларів. Справжньою ж елітою вважаються люди, які працюють на неурядові громадські організації та ООН.

Щоденно у табір з озера Ківу, де знаходиться місцевий водозабір, двома автомобілями МАЗ доставляється близько 35-40 тонн води. Аби повністю забезпечити добову потребу у воді, водії та старші машин здійснюють кілька рейсів на день.

Екіпування нашого миротворця — кевларовий шолом, бронези-лет, автомат АКС-74 і 4 споряджені магазини до нього. Для більшої безпеки вікна автотранспорту загону посилені металевою сіткою. Вона убезпечує водія і пасажирів від випадково кинутого каміння та настирливої цікавості місцевих, особливо дітлахів. На під'їзді до табору вони влаштували свій спостережний «блок-пост» і щоразу намагаються на ходу причепитись до машини, вимагаючи криком: «friend, biscuit, friend, money!» («друг, печиво, друг, гроші!»). І як не жахливо це звучить — до цього потрібно просто звикнути і лише уважно спостерігати, аби малеча випадково не потрапила під колеса.

Наведення на цілі з екваторіальних джунглів

Виконання польотних завдань таких, як: супроводження й авіаційна підтримка, бойове застосування — вимагає точної координації із землі. Для цього в загоні в якості авіаційних навідників несуть чергову службу офіцери командного пункту. Про складність

На завдання офіцери завжди виїжджають у повному екіпуванні та з речами першої необхідності на випадок, якщо доведеться заночувати в джунглях.

їхньої роботи сперечатись важко. Адже, аби виконати реальні наведення вертольотів на наземні цілі, здійснити управління екіпажем при виконанні спеціальних завдань, потрібно провести рекогносцировку місцевості, розробити схеми орієнтирів, мати стійкий зв'язок з екіпажами та командним пунктом загону.

— Одного разу ми забезпечували авіаційну підтримку висадки і роботи слідчої комісії ООН у невеличкому поселенні Львібо, — розповідає начальник командного пункту штабу 18-го окремого вертолітного загону полковник Віталій Шмаков. — Прилетіли на вертольоті OREX і вже із землі під охороною військово-службовців Індійського контингенту координували пару наших вертольотів MI-24, які з повітря прикривали пересування комісії. Слід додати, що Львібо досить умовно контролюється урядовими військами. Тут здебільшого діють своєрідні воєнізовані загони місцевої самооборони. За планом, по завершенню роботи комісії пара MI-24 повинна була повернутися на базу, а нас — двох авіаційних навідників — мав забрати OREX. Проте неочікувано серйозно погіршилися погодні умови і майже під вечір ми зрозуміли: по нас не прилетять. Що робити? Залишатись ночувати в поселенні, де поняття безпеки і санітарних умов взагалі відсутні? Спільно з командиром індійського загону прийняли рішення йти до найближчої індійської бази, розташованої в селищі Ніабондо. А це понад 10 кілометрів! Пересувалися фак-

тично в темряві, через джунглі, де повністю розмиті дороги, територією, підконтрольною різним військовим формуванням і кримінальним групам. Члени ООНівської комісії — 35-річний юрист із Лондона і місцева жіночка — взагалі спочатку не повірили, що це можливо. За дві години, коли в джунглях остаточно стемніло, з'ясувалося, що ліхтарики і питна вода є тільки в нас. Тож з двома ліхтариками, у повній бойовій викладці, з радіостанціями ми подолали цей маршрут. А прибувши на індійську базу, з перших хвилин зрозуміли, що таке військове братерство і східна гостинність. Щирі посмішки, дружні обійми, їжа, вода!.. Командир індійців, не приховуючи радості, подякував нам і своїм солдатам за витримку і кмітливість.

Сьогодні після 7-місячного терміну служби 3-ї ротації в ДР Конго можна впевнено сказати: українці гідно показали себе в цій небезпечній та дивній для європейців екваторіальній країні. 3 вересня 2013 року пілотами нашого контингенту виконано 1 751 виліт, під час яких миротворці провели у небі більше 2 000 годин, що в середньому на одного льотчика загону становить понад 1 028 годин. Упродовж 7 місяців українці перевезли 5 000 пасажирів, 4 500 тонн вантажу, під час бойових операцій використали більше 600 некерованих авіаційних ракет та близько 1 000 набоїв до вертолітної гармати.

Анатолій СТЕЛЬМАХ
ДР Конго

T-64BM «БУЛАТ»

Основний бойовий танк T-64BM «Булат» є бойовою гусеничною машиною, що має високу вогневу міць, надійний захист і високу рухливість.

Танк призначений для ураження вогнем усіх видів наземних (надводних) і повітряних цілей на малих швидкостях, що низько летять в умовах вогневої протидії супротивника.

Гармата 125 мм КБА3 або 2А46М-1

Боєкомплект гармати складається з 36 пострілів роздільно-гільзового заряджання, з них 28 розміщені в механізмі заряджання. БМ «Булат» здатний вести вогонь бронебійно-підкаліберними, кумулятивними, осколково-фугасними снарядами і ПТКР «Комбат» з напівактивною системою керування по лазерному променю.

БОЄПРИПАСИ

1. Заряд в гільзі з корпусом, що згорає. Використовується для кумулятивних й осколково-фугасних снарядів, а також в якості основного заряду для бронебійних підкаліберних снарядів.
2. Бронебійно-підкаліберний снаряд з додатковим зарядом і бронебійний підкаліберний снаряд без додаткового заряду.

МЕХАНІЗМ ЗАРЯДЖАННЯ

Механізм заряджання складається з конвеєра, автомата заряджання і системи управління.

ЗАХИСТ

Після модернізації стійкість лобової та бортових проекцій корпусу і башти відносно сучасних протитанкових засобів збільшилась приблизно вдвічі. Такий приріст захищеності був досягнений за рахунок встановлення накладного бронювання та модульного комплексу вбудованого динамічного захисту.

Дія комплексу заснована на принципі використання, так званих, «кумулятивних ножів» — видовжених зарядів вибухової речовини, які при спрацюванні формують плоскі кумулятивні струмені, що дестабілізують або руйнують осердя бронебійного підкаліберного снаряда чи струмінь кумулятивного боеприпасу, доки він не заглибився в основний масив броні. Маса комплексу додаткового захисту з елементами динамічного захисту становить 3,5 т.

12,7-мм зенітна кулеметна установка (боєкомплект 300 набоїв)

7,62-мм кулемет (боєкомплект 1250 набоїв)

3. Кумулятивний снаряд.
4. Осколково-фугасний снаряд.
5. Керований кумулятивний снаряд, що складається з головного і хвостового відсіків, що з'єднуються між собою в процесі заряджання.

Т-64БМ «Булат» за сукупністю тактико-технічних характеристик перевершує найбільш поширені на теренах колишнього СРСР зразки основних бойових танків і наближається до сучасних машин, таких як Т-90А і БМ «Оплот». Незважаючи на те, що «Булат» являє собою глибоку модернізацію Т-64, у нього ще є перспективи подальшого розвитку: за рахунок встановлення двигуна потужністю до 1000 к.с., удосконалення прицільних пристосувань, більш сучасної системи зв'язку та навігації, а також перспективних комплексів активного, пасивного та динамічного захисту.

Денний прицільний комплекс навідника:

- приціл-прилад наведення з вбудованим лазерним далекоміром та незалежною стабілізацією поля зору;
- стабілізатор основного озброєння, балістичний обчислювач;
- комплект датчиків умов стрільби.

Нічний прицільний комплекс навідника:

- пасивний інфрачервоний приціл з незалежною стабілізацією поля зору у вертикальній площині та ряд допоміжних приладів, зв'язаний з денним прицілом і балістичним обчислювачем.

Прицільно-спостережний комплекс командира

СПЕЦИФІКАЦІЯ

Глибина водної перешкоди	Глибина броду	Кут нахилу	Кут підйому	Висота перешкоди	Ширина перешкоди
0 м	1,8 м	25°	30°	0,8 м	2,85 м
45 т	385 кс	40 км/год	60 км/год		

МОБІЛЬНІСТЬ

Для підвищення маневреності та рухливості у БМ «Булат» у якості силової установки використаний п'ятициліндровий дизельний двигун **5ТДФМ** потужністю 850 к.с.
Запас палива – 1270 л.

ЗБРОЙНІ СИЛИ УГОРЩИНИ: ВІД ВАРШАВСЬКОГО ДОГОВОРУ ДО ЧЛЕНСТВА В НАТО

Свого часу Угорщина була активним членом соціалістичного табору та однією із засновниць Організації Варшавського договору 1955 року. Але геополітичні трансформації наприкінці минулого століття не обминули цю країну. Після розпаду СРСР Угорщина обрала курс на євроатлантичну інтеграцію і згодом була прийнята до Північноатлантичного альянсу (НАТО).

До історії питання

Свої плани приєднатися до Північноатлантичного альянсу керівництво Угорщини оприлюднило в 1990 році. Незабаром у 1994 році вже було ухвалене відповідне рішення про асоційоване членство Угорської Республіки в НАТО. До речі, Угорщина підкріпила свої наміри щодо євроатлантичної інтеграції шляхом проведення загальнонаціонального референдуму. За його підсумками в 1997 році близько 85 % громадян країни висловилися за членство в Альянсі.

Перед ЗС Угорщини були поставлені чотири основні завдання:

- утримання та розвиток сил і засобів для відсічі збройної агресії проти країни з урахуванням внеску союзників по НАТО;
- виконання зобов'язань з колективної безпеки;
- участь у миротворчих і гуманітарних операціях під проводом НАТО;
- участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Слід звернути увагу, що виконання вимог та стандартів НАТО змусило угорців відразу збільшити свій оборонний бюджет на 15 %, що знайшло відображення у новому Законі «Про Збройні сили».

Призов до армії був скасований у 2003 році і вже до кінця наступного року військові частини на 100 %

комплектувалися військовослужбовцями за контрактом.

Прийняті в країні процедури оборонного планування дозволили, починаючи з 2004 року, щорічно коригувати хід будівництва Збройних сил з боку парламенту Угорщини.

Головним пріоритетом ЗС Угорщини на сучасному етапі є їхня подальша повномасштабна інтеграція до відповідних структур Євросоюзу та НАТО. Крім традиційних, сьогодні на порядку денному з'явилися і нові завдання, наприклад, щодо кібероборони.

Зазначена діяльність проводиться на підставі положень «Програми будівництва ЗС Угорщини до 2018 року». Парламент країни затвердив бюджет на весь період її дії та зобов'язав міністра оборони щорічно звітувати про виконання планів реформування.

ДОВІДКА «ВУ»

Угорська армія (угор. «Magyar Honvdség») – офіційна назва Збройних сил Угорщини. Власне слово «гонвед» означає «захисник батьківщини» і часто служить для позначення солдата у званні рядового.

Реальними внесками Угорщини щодо розвитку оборонних спроможностей Європейського Союзу стала її участь у створенні італійсько-словенсько-угорської та «Вишеградської» батальйонних тактичних груп. Також Збройні сили Угорщини – постійний та активний учасник міжнародних операцій ЄС у Боснії і Герцеговині та Косово. Крім того, Угорщина долучається до роботи Європейської оборонної агенції.

У рамках членства в Альянсі головні зусилля угорського керівництва спрямовані на розвиток військових можливостей НАТО в Центрально-Східній Європі. Зокрема, зовсім недавно велику дискусію викликали плани з розгортання на території країни радіолокаційних станцій великого радіусу дії AN/FPS-117, що мало забезпечити інтеграцію системи контролю повітряного простору Угорщини до Об'єднаної системи ППО НАТО.

Іншим практичним прикладом членства Угорщини в НАТО є розгортання на угорському військовому аеродромі в місті Папа головної бази військово-транспортної авіації НАТО в Центрально-Східній Європі, що реалізовано в рамках проекту стратегічних авіаційних перевезень – NSAC (NATO Strategic Airlift Capability).

До речі, аеродром Будапешту став також пунктом передового базування літаків дальнього радіолокаційного виявлення системи «AWACS» НАТО. На сьогодні літаки E-3A зазначеної системи регулярно патрулюють повітряний простір як Угорщини, так й інших районів Центрально-Східної Європи, Чорного моря та Туреччини.

Є інформація, що членство Угорщини в Альянсі певним чином сприяло зростанню обсягів іноземних інвестицій в економіку країни. У ЗМІ оприлюднені дані, що через рік після проведення в країні референдуму стосовно членства в НАТО прямі іноземні інвестиції в угорську економіку зросли від 6,2 до 10,2 млрд дол. США. Тобто вступ Угорщини до Альянсу певним чином сприяв не тільки зміцненню безпеки та європейській інтеграції держави, але і розвитку її економіки.

Загальна характеристика

На сьогодні Збройні Сили України налічують приблизно 19 тис. чоловік. Чисельність резерву – близько 12 тис. чоловік. Зменшення в порівнянні з армією часів Варшавського договору (в 1989 році – понад 130 тис. чоловік) склало більш ніж у 7 разів.

Угорські сили оборони організаційно складаються із Сухопутних військ та Повітряних сил.

На озброєнні Сухопутних військ знаходяться: 30 танків Т-72, 380 БТР-80, 24 бойові розвідувальні машини, 18 152-мм гармат Д-20, 50 82-мм мінометів, 30 ПТРК «Фагот» та 100 ПТРК «Конкурс».

Зазначимо, що тактична авіація з грудня 2007 року озброєна сучасними шведськими винищувачами JAS-39 «Gripen». До речі, Угорщина стала першою країною, яка придбала ці літаки, а не взяла їх у лізинг за прикладом Чехії. Були плани суттєво збільшити кількість JAS-39 приблизно до 70 одиниць, але на теперішній час вони не реалізовані.

Цікаво, що Збройні сили Угорщини мають компоненту для виконання завдань у межах акваторії річки Дунай, яка має 420 км протяжності на території цієї країни. У відкритих джерелах є інформація, що упродовж 1980-х років Дунайська флотилія одержала на озброєння 10 югославських тральщиків типу «Нештін» та 26 малих річкових патрульних катерів власного угорського проекту. Пізніше їх переозброїли сучасними артилерійсько-ракетними модулями. Отже можна стверджувати про наявність в Угорщині свого невеличкого флоту.

При проведенні реформи Збройних сил Угорщини були враховані відповідні національні особливості. Зокрема, специфіка проявилася в структурних перетвореннях та розвитку спеціальних сил і засобів, які сьогодні ефективно використовуються в рамках НАТО, – це медичні підрозділи, інженерні війська, війська радіаційного, хімічного і біологічного захисту тощо.

Разом зі Збройними силами була трансформована система вищої військової освіти. Військова академія набула статусу військового університету, в якому певні профільні кафедри виконують роль колишніх військових училищ. Хоча тенденція скорочення чисельності армії суттєво зменшила потребу в кількості випускників. Наприклад, якщо раніше в навчальному взводі було 30-40 курсантів, то зараз їх чисельність становить у середньому 5-7 чоловік. Зокрема, для підрозділів протиповітряної оборони університет готує щорічно всього 5-10 офіцерів.

Генеральний секретар НАТО
Андерс Фог Расмуссен
в ході двосторонньої зустрічі
з Президентом Угорщини
Яношем Адером

Членство Угорщини в Альянсі
певним чином сприяло зростанню
обсягів іноземних інвестицій
в економіку: через рік після
проведення в країні референдуму
стосовно членства в НАТО прямі
іноземні інвестиції в угорську
економіку зросли від 6,2 до
10,2 млрд дол. США.

До складу сухопутної компоненти входять:

- дві піхотні бригади;
- парашутний змішаний батальйон;
- батальйон спеціальних операцій;
- інженерний полк;
- дивізіон річкових суден;
- полк зв'язку та управління;
- батальйон РХБЗ;
- полк логістики;
- бригада забезпечення;
- навчальні центри.

До складу повітряних сил входять:

- авіаційна база на аеродромі Кечкемет у складі тактичної ескадрильї (на озброєнні — 12 тактичних винищувачів JAS-39C та 2 JAS-39D), транспортної ескадрильї (5 Ан-26) та навчальної ескадрильї (літаки Як-52);
- авіаційна база (літаки С-17А);
- база в складі транспортної вертолітної ескадрильї (вертольоти Мі-8Т та Мі-17) та ударної вертолітної ескадрильї (вертольоти Мі-24П);
- зенітний ракетний полк (на озброєнні має 9 батарей «Mistral» та 3 батареї 2К12 «Куб»);
- радіотехнічний полк;
- батальйон логістики та забезпечення.

Військовослужбовець-контрактник в Угорщині отримує грошове забезпечення, що є конкурентним у порівнянні із зарплатою молодого цивільного фахівця. Тому молоді люди з районів, де складно знайти роботу, із задоволенням ідуть служити в армію. Молодші офіцери отримують близько 1000 євро, що також є цілком конкурентною зарплатою.

Еліта спеціальних операцій

Під час реорганізації угорської армії були реформовані частини військової розвідки. У бойовому складі залишилися дві елітні частини. Одна з них – 34-й батальйон спеціального призначення «Bercsenyi Laszlo».

За задумом Міністерства оборони ця нова військова частина виконувала завдання щодо ведення тактичної, глибинної, агентурної та видової розвідок.

Фахівці стверджують, що структура угорської команди спеціальних операцій нагадує структуру команди «А» американських «зелених беретів». Вона складається з 12 військовослужбовців, які мають різні військові спеціальності та кваліфікацію: зв'язківця, медика, інструктора з озброєння, мінно-вибухової справи тощо.

У «гарячих точках» світу підрозділи 34-го батальйону в останні роки розгорталися кілька разів. Зокрема, до 2006 року його підрозділи в основному в якості роти легкої піхоти діяли в Афганістані, дислокуючись у Кабулі. Крім того, команди батальйону у свій час були розгорнуті в Іраку, де займалися підготовкою іракських сил безпеки. Також військовослужбовці батальйону спільно з іншими підрозділами склали чергову ротацію угорського контингенту в Афганістані у 2008 році.

В угорській армії є й інша елітна частина – розвідувальний батальйон. Це єдина окрема розвідувальна частина сил оборони Угорщини. Її основне завдання – ведення розвідки в інтересах національних або коаліційних військ. В якості «розвідувальних модулів» батальйон може виділити групу аналітиків, відповідні розвідувальні підрозділи й органи, а також агентурні групи і групи технічної розвідки.

Участь батальйону в міжнародних військових операціях сил оборони Угорщини досить помітна. З 1997 року він неодноразово направляв свої підрозділи на Балкани для участі в різних міжнародних місіях («IFOR», «SFOR», «KFOR» та «MFOR»). У 2003 році ба-

тальйон розгорнув одну з розвідрот в Іраку в якості підрозділу, який забезпечував безпеку угорського контингенту. У 2004-му – інша рота в якості підрозділу легкої піхоти була направлена до Афганістану. У 2006-му – «Bornemissza Gergely» був розгорнутий у Сараєво.

Про рівень розвитку «спецназу» Угорщини свідчить факт: у грудні 2013 року командир батальйону спеціальних операцій «L?szl? Bercs?nyi» полковник Тамас Сандор на ротаційній основі очолив на найближчі 6 місяців тактичну групу спеціальних операцій (The Special Operations Task Force), що діє в північних провінціях Афганістану. До зони відповідальності тактичної групи належить територія близько 18 тис. кв. км. Чисельність зазначеної «The Special Operations Task Force» включає близько 250 військовослужбовців спеціального призначення з Естонії, Угорщини, Словенії, Румунії та Сполучених Штатів.

Переозброєння

Питання оновлення арсеналів та вивільнення від надлишків застарілого або неперспективного озброєння посідає важливе місце в діяльності військово-політичного керівництва Угорщини. Зокрема, до кінця 2013 року було визначено термін щодо продажу значної кількості радянської військової техніки. Аргумент такого рішення посадовці військового відомства знайшли цілком «пристойний»: її обслуговування потребує досить багато коштів, а частина озброєнь є нібито «несумісною» з аналогічними зразками ОБТ країн-партнерів по НАТО.

Представник Міністерства оборони Золтан Борбіро сказав:

«Відтоді як Угорщина відійшла від комунізму в 1990 році, армія країни стала професійною і сучасною. Частина наших озброєнь більше не сумісні з вимогами НАТО. Тому винищувачі МіГ-29, танки Т-72, інша військова техніка, а також обмундирування, що все ще знаходяться в Угорщині, будуть виставлені на продаж до кінця (2013 – прим. ред.) року».

Дійсно, після приєднання до НАТО країна перейшла на нові стандарти в галузі озброєнь. До того ж її арсенали техніки виявилися занадто надлишковими. Невипадково у 2005 році уряд Угорщини поставив до Іраку 77 зі 180 наявних радянських танків Т-72.

Одночасно вживаються заходи щодо отримання на озброєння сучасних зразків. Наприклад, підрозділи Збройних сил Угорщини в Афганістані наприкінці 2010 – початку 2011 років отримали від США 19

броньованих машин «МаххPro», що мають значно підвищений рівень захисту від мін. Обслуговування та ремонт ББМ в Афганістані забезпечуватимуть безкоштовно підрозділи ЗС США, а оплату пального здійснюватиме Угорщина. При цьому вона планує провести переозброєння зазначених ББМ. Так, кілька бронемашин MRAP обладнані встановленими на башті 7,62-мм кулеметами російського виробництва. Деякі ББМ планувалося озброїти 12,7-мм кулеметами «Браунінг» М2.

Також у липні 2009 року МО Угорщини з компанією «Форс протекшн» уклало контракт на постачання трьох броньованих машин «Кутуар» класу MRAP вартістю 1,3 млн дол. для оснащення підрозділів саперів.

Слід зазначити, що ОПК Угорщини намагається вирішувати завдання щодо військово-технічного співробітництва з країнами-партнерами. Наприклад, ще у 2009 році угорська ракетна ремонтна база «Arzenal» почала модернізацію ракет «Raytheon»

AGM – 65 для ЗС Польщі. Подібні роботи стосовно ракет виконувалися в Центральній і Східній Європі вперше. Роботи проводилися на заводі компанії «Raytheon» у Ниртелеку з використанням спеціалізованого обладнання та залученням інженерного персоналу із США. Завод у Ниртелеку, створений за угодою між «Raytheon» і угорським урядом, мав намір розширити замовлення на подібні роботи від країн регіону, в якому знаходяться в експлуатації сотні цих ракет: у Повітряних силах Чехії, де AGM-65 озброєні JAS-39 «Gripen» і L-159, в Угорщині (JAS-39) та в Польщі (F-16).

Компанія також працювала над контрактами з модернізації систем ППО радянського/російського виробництва, у тому числі радіолокаційних станцій П-18 і П-37, які перебували на озброєнні в центральних і східноєвропейських країнах НАТО та за їхніми межами. Зокрема, був виграний контракт від Монголії по П-18 і укладено угоду з В'єтнамом з продовження терміну зберігання ПЗРК «Стрела-2».

Деякі висновки

У процесі будівництва Збройних сил Угорщини чітко прослідковуються закономірності в забезпеченні оборони держави в сучасних умовах. В Угорщині успішний підхід до реформування ЗС було га-

рантовано збалансованим функціонуванням системи національної безпеки, основними ланками якої є: Президент-парламент-уряд-Міноборони-Генштаб-Збройні сили, а також цивільний контроль над армією.

Досвід Угорщини та інших держав, що вийшли в 1991 році з Організації Варшавського договору, показав: на здійснення повноцінної військової реформи потрібно від 15 до 20 років. За цей час ЗС Угорщини відчули на собі, що процес реформування підпорядковується деяким загальним закономірностям.

По-перше, реформуванню ЗС повинні передувати такі етапи: розробка «Концепції національної безпеки» на основі визначення інтересів країни і загроз державній безпеці; визначення принципів оборони та захисту державних інтересів; розробка положень щодо застосування ЗС для реалізації цих принципів. Головним чинником, що обумовлює напрям реформування ЗС, основою при плануванні реформи слугуватиме виявлення невідповідності наявних сил і засобів поставленим завданням.

По-друге, має значення не тільки згадана послідовність етапів, а й терміни розробки і затвердження відповідних документів.

По-третє, не меншою мірою на напрямок реформування армії впливають такі чинники, як фінансові можливості країни, а також зміни у військовій справі, що вимагають технічного переозброєння і перебудови системи управління та підготовки особового складу.

По-четверте, план реформи повинен затверджуватися парламентом як вищим законодавчим органом у демократичній державі, мати силу закону і включати ряд необхідних процедур, у тому числі щодо узгодження реформування ЗС з основними соціальними перетвореннями в громадянському суспільстві.

У цілому, участь ЗС Угорщини в операціях міжнародних коаліцій на Балканах, в Афганістані та Іраку, які пред'явили до національної угорської армії відповідні оперативні вимоги, призвела до більш чіткого і швидкого визначення напрямків реформування армії, що позитивно вплинуло на її сучасний стан і перспективи подальшого розвитку.

Тетяна САВЧЕНКО

Олена Юрковська

«Україні – мир!» – скандували українські паралімпійці в Сочі, покидаючи урочисту церемонію, не дочекавшись її завершення всупереч усіляким правилам. Це був справжній протест справжніх борців за мир! Українці показали світові, що мужність – це не сила, а дух, воля, прагнення до миру і свободи! Тож після піднесення прапора України та виконання Гімну наші спортсмени залишили церемонію.

sочи.ru®
2014
paralympic games

СИЛЬНІ ДУХОМ

Жодної війни під час Ігор!

Такі ж мотиви звучали і під час зустрічі президента Національного паралімпійського комітету України Валерія Сушкевича з Володимиром Путіним. Намагаючись хоч якось вплинути на ганебну позицію головного російського політика, Сушкевич наголосив, що історія спорту не має жодного факту, коли під час проведення Паралімпіади яканебудь країна намагалася завоювати іншу державу. Тож воєнні дії під час Ігор – неприпустимі! Це суперечить не тільки Олімпійській Хартії, але й здоровому глузду!

Майже перед самим відкриттям Паралімпіади в Сочі стало відомо: українці візьмуть участь у змаганнях, аби довести: краще боротися за медалі, аніж за чужі землі, не гребуючи життями людей. За словами самих спортсменів, рішення залишитися було викликано, у першу чергу, тим,

щоб, спостерігаючи за змаганнями і перемогами українців, світ неодноразово згадував і саму Україну, а не лише один раз під час відкриття, якщо б наші спортсмени залишили Паралімпійські ігри.

– Ми залишаємося на Паралімпіаді, щоб пам'ятали про Україну, про суверенну державу, яка відправила сюди своїх спортсменів. Ми готові боротися і показати, що сильні й незалежні. Якщо, не дивлячись на наше бажання миру, трапиться непоправне, ми відразу залишимо Паралімпійські ігри в Росії, – перед церемонією відкриття заявив президент Національного паралімпійського комітету України Валерій Сушкевич.

Українську делегацію, яка складалася із 31 спортсмена, представляв лише один – Михайло Ткаченко, спортсмен у візку, без ніг, але з гарячим люблячим серцем патріота. Це було зроблено на знак протесту проти подій у Криму. Міжнародний па-

ралімпійський комітет (МПК) погрожував дискваліфікувати нашу збірну. Так, під час церемонії підняття прапора України в олімпійському селищі в Сочі наші спортсмени скандували: «Україні – мир!» Керівництво МПК розцінило це як політичний лозунг, і українська делегація отримала листа за підписом президента МПК Філіпа Крейвена, де зазначалося: паралімпійці не мають права скандувати подібними лозунгами, що спорт і політика – різні речі. Досить дивна позиція як для міжнародної організації, яка, окрім спортивних принципів, пропагує ще й ідеї миру у всьому світі.

Проте українську позицію підтримали представники інших країн: 12 березня вони схвально відгукнулися на відкриту заяву президента Національного паралімпійського комітету України, де йшлося про небажання брати участь в офіційному прийомі Путіна. Так, президенти паралімпійських комітетів Німеччини, Норве-

гії, Австрії, Польщі, Канади та інших держав висловили свою солідарність з Україною у її боротьбі за мир та проігнорували 13 березня прийом у Путіна, що мало надзвичайно широкий резонанс у медіа-просторі. Крім того, як заявив президент Паралімпійського комітету Німеччини, їхня команда повністю підтримала українську: на урочистій церемонії відкриття Ігор німецькі спортсмени демонстративно не вітали нікого, крім своїх уболівальників.

— Я згоден із цим рішенням українців, — заявив Фрідхелм Беухер, президент Паралімпійського комітету Німеччини. — Щодня український прапор і синьо-жовті кольори тут у Сочі нагадують усім про ситуацію в Україні. Після церемонії відкриття Паралімпіади нашої делегації дісталося від російської преси. Мало того, що команда йшла без прапора. Так ще й не привітала урядову трибуну! Ми дивилися просто на глядачів. І помахали руками саме їм. У нас у Німеччині теж була така ж ситуація. Нас просили: «Не їдьте в Сочі!» Але я відповів: «Так, спорт не вільний від політики. Але спорт може вказати політикам на їхні помилки. Адже в Олімпійській Хартії точно сказано: жодної війни під час Ігор!»

Українські паралімпійці-миротворці

Сочинська паралімпіада-2014 запам'яталася багатьом і надовго. Так хотіли російські можновладці, так хотів і Путін. Та чи думали вони тоді, чи припускали, що ця подія увійде у світ спорту не завдяки шикі і помпезності, присутніх в організації її проведення, не завдяки величезним коштам, вкладеним у те дійство, аби продемонструвати всю велич і багатство Росії, а завдяки силі українського духу, яка вкотре явила світові український патріотизм. Справжній. Не куплений ні за які гроші. Патріотизм найвищого ґатунку.

Наші хлопці та дівчата в надзвичайно важкий для України час попри всі труднощі щодня завойовували найвищі нагороди в ім'я Батьківщини. Кожен з них проявив себе не просто як спортсмен, а як справжній громадянин своєї Вітчизни, як миротворець.

— Напередодні одного зі змагальних днів ми провели загальні збори всієї команди і вирішили: усі нагороди, які заслужено отримала наша команда 11 березня, присвятити українським солдатам, які залишилися вірними українському народу і під прицілом російських автоматників тримаються з честю, — поділилася спогадами срібна призерка Паралімпіади з біатлону Олександра Кононова.

Наступного вечора на скайп-конференції українські військові, які тримали оборону в Криму, щиро подякували паралімпійцям за присвяту їм медалей.

Спортсмени зробили більше, ніж політики

Одного вечора, коли спортсмени Національної паралімпійської збірної команди України зібралися, аби підбити підсумки й обговорити плани на наступний змагальний день, до них звернулася Юлія Тимошенко. Між ними відбулася щира розмова, під час якої вона подякувала їм за відданість рідній країні, при цьому наголосивши, що наші паралімпійці у справі боротьби за мир зробили набагато більше, ніж деякі політики.

Побажавши спортсменам успіхів та нових перемог, вона завірила усіх, що пишається кожним із них та підтримуватиме завжди. Наприкінці розмови Юлія Тимошенко проголосила: «Слава Україні!» У відповідь пролунало: «Героям слава!»

Протест на п'єдесталі

Укrajнська команда і на п'єдесталі вирішила виразити протест проти введення російських військ до Криму. Так, під час церемонії нагородження та звучання Гімну України паралімпійці демонстративно закрили медалі рукою.

— У спортсменів була ідея взагалі зняти медалі на церемонії, але за таке по статуту Паралімпійських ігор команду могли реально дискваліфікувати на 8 років, — повідомив у Фейсбук міністр молоді та спорту Дмитро Булатов.

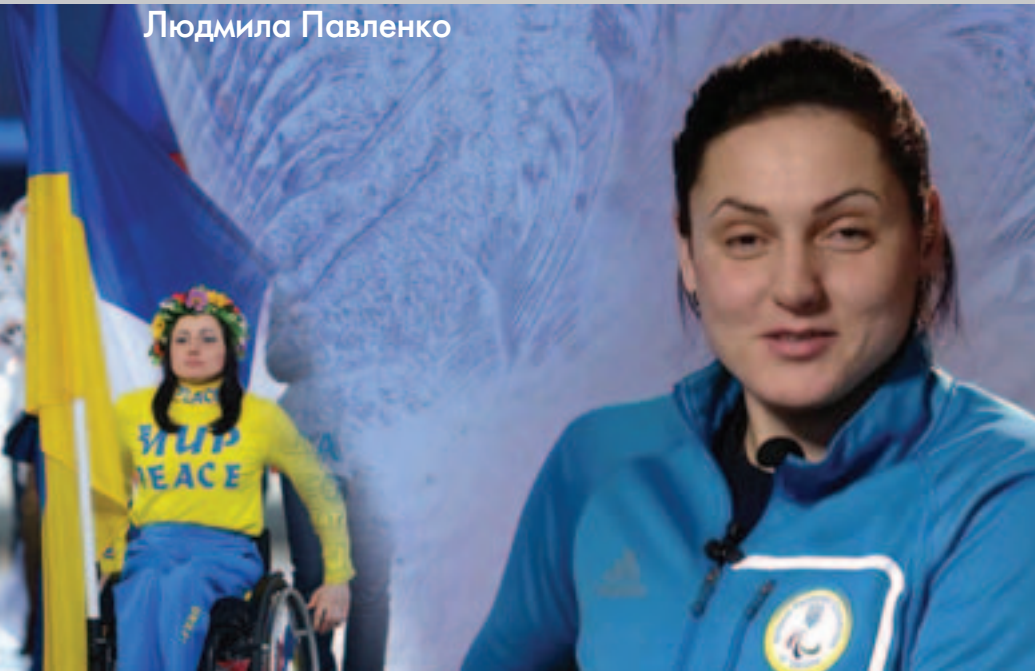
Сила духу наших спортсменів по-справжньому вражає. Як не захоплюватися сумчанином Віталієм Лук'яненком, який лише в Сочі здобув 2 золоті, 1 срібну й 1 бронзову нагороду. А загалом за всю історію виступів на паралімпіадах в активі Віталія вже 4 золоті, 3 срібні та 4 бронзові медалі.

Гордість викликає і харків'янка

Михайло Ткаченко

Людмила Павленко

Людмила Павленко, яка з ураженням опорно-рухового апарату (наслідки ДЦП) на цих змаганнях завоювала 3 нагороди: золоту, бронзову та срібну. Після 12-кілометрової лижної гонки Людмилу хотіли позбавити медалі через те, що розстебнувся один із ремінців, яким була пристебнута спортсменка до лижного бобу. Проте після засідання журі та відеоперегляду дистанції перемога українки була підтверджена.

Тож низький уклін і шана нашим паралімпійцям, які пересилуючи фізичні вади, кинули виклик долі. Попри всі негаразди вони долають безліч перепон, здобувають перемоги, прославляючи свою Батьківщину!

Про скандал із прапороносцем

Церемонія закриття Паралімпійських ігор у Сочі теж не минула без скандалів. Організатори «шоу», вгледівши на костюмі українського прапороносця Людмили Павленко напис «Мир», неабияк розсердилися. І невідомо, чим би закінчилася спроба зірвати його, аж поки в справу не втрутилися спортсмени з інших країн. Вони заступилися за нашу атлетку, тож Людмила вийшла на стадіон.

— Подивіться на Людмилу Павленко. Сьогодні вона представила тут усіх нас, усю нашу українську паралімпійську сім'ю, усю нашу рідну землю — Єдину Україну. На вінку у Люди були стрічки з написами — «мир», «реасе», які зірвали перед тим, як вона вийшла на арену стадіону...

Напис на спортивному костюмі теж хотіли зірвати, і Люда заявила, що, якщо зірвуть, вона не вийде з прапором на стадіон. Її обступили спортсмени з інших країн і почали доводити представникам організаторів церемонії, що в слові «мир» нічого поганого немає, тому що ми всі — за мир! Почали фотографуватися... Тільки тоді представники організаторів церемонії відійшли, — поділилася враженнями від побаченого прес-секретар Національного комітету спорту інвалідів Наталія Гарач.

Естафета українських перемог

За підсумками Паралімпійських ігор-2014 у Сочі, Національна паралімпійська збірна команда України стала другою за загальною кількістю медалей та четвертою — за кількістю золотих нагород.

Дебют України в зимових видах спорту відбувся на VII зимових Паралімпійських іграх 1998 року в Нагано (Японія). Наша команда тоді складалася із 6 спортсменів. Результатом виступів стали 3 золоті, 2 срібні та 4 бронзові медалі.

Зимові традиції України продовжили VIII Паралімпійські ігри-2002 в Солт-Лейк-Сіті (США), де українці вибороли 12 медалей: 6 срібних та 6 бронзових. Та справжнім тріумфом став виступ українських спортсменів на IX зимових Паралімпійських іграх-2006 у Турині (Італія), де наша команда посіла третє місце у світі за кількістю золотих нагород і друге —

ДОВІДКА «ВУ»:

Розвиток паралімпізму та спорту інвалідів має більш ніж столітню історію... Перші спроби залучення людей з обмеженими фізичними можливостями до фізичної культури та спорту були історично зафіксовані ще в 1888 році, коли в Берліні сформувався перший спортивний клуб для людей з вадами слуху.

Після Другої світової війни почали активно долучатись до спорту інваліди з порушеннями опорно-рухового апарату. У 1944 році в рамках проведення обов'язкової частини комплексного лікування була впроваджена спеціально розроблена спортивна програма для «візочників». Розробником став Людвіг Гуттман — нейрохірург німецького походження, який емігрував до Великобританії в 1939 році, рятуючись від нацистської окупації. Він же згодом, у 1948 році, став ініціатором проведення спортивних змагань як складової частини процесу реабілітації військових з пошкодженнями спинного мозку, отриманими під час Другої світової війни. Таким чином, 28 липня 1948 року в госпіталі Сток-Мандевіль (Англія) були проведені перші Ігри серед спортсменів на візках.

за загальною кількістю медалей. Тоді українська збірна зібрала сенсаційно високий урожай медалей — 25: 7 золотих, 9 срібних та 9 бронзових. У 2010 році з Паралімпіади у Ванкувері наша команда повернулася, маючи у своєму активі 19 нагород: 5 золотих, 8 срібних та 6 бронзових.

Маленьке олімпійське диво...

Останнього дня в Сочі цілодобово хазяйнував вітер... Нехай же він перетвориться на вітер змін. Змін, які сюди принесла сильна духом та велика у своєму прагненні миру Національна паралімпійська збірна команда України.

Підготував Юрій КУЗНЕЦОВ

XI Міжнародна спеціалізована виставка

ЗБРОЯ та БЕЗПЕКА

ОРГАНІЗАТОРИ:
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР

СПІВОРГАНІЗАТОР:
ЗАТ ОВК "БІЗОН", Росія

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР:
ТОВ "ТАКТИЧНІ СИСТЕМИ"

ЗА ПІДТРИМКИ:
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЕКСПОРТНОГО
КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ

24–27
вересня 2014 р.

Генеральний
медіа-партнер:

Генеральний
інтернет-партнер:

Технічний
партнер:

**МІЖНАРОДНИЙ
ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР**

Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15

М "Лівобережна"

+38 044 201-11-63

zbroya@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua,

www.tech-expo.com.ua

